

Štev. 23. Leto 5.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Delav.
zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.

Preteklost in prihodnost.

Vsako leto je v življenju trenutek, doba, ki je zelo znamenita, če se malo v njo pogledimo. Ta doba, ali ta trenutek, je podoben pragu, na katerega stopimo. Za nami: večnost preteklosti — smrt; pred nami: večnost prihodnosti — življenje. Neke vrste bilanca in proračun.

Ta doba, ta trenutek, je ob koncu leta, sedaj, ko to pišemo in ko to čitamo.

Ali ne stojimo sedaj na pragu preteklosti in prihodnosti? Ali ni za nami večnost preteklosti, a pred nami večnost prihodnosti?

Pogledamo nazaj in vidimo cesto, po kateri smo hodili. Vidimo znamenja, kjer smo se ustavljali. Vidimo skale, katere smo morali presekati, odstraniti, prekoračiti, da smo lahko šli naprej. Vidimo ovire in zapreke, ki so nas ovirale, da smo morali delati ovinke, ako smo hoteli iti naprej. In naprej smo šli; nismo se ustrašili ovir, nobenih skal; šli smo in premagali vse. Res je, da smo morali delati ovinke, da smo morali tudi včasih nazaj. Ali ustavili se nismo, nego šli smo, sedaj hitreje, sedaj počasneje, a šli smo vedno naprej... Vidimo tam tudi mesta, kjer so se zahrbtno skrivali razni naši sovražniki, žal, tudi iz naših krogov, ter nas skušali zahrbtno napasti in zlomiti. Ali tudi tem smo pokazali, da je naša pot kljub vsemu — pot naprej. Zakaj tudi med dvanajstimi učenci velikega proroka tam na Jutrovem je bil eden iz lastnih krogov, ki je poljubljal... ali zlomil ni njegove ideje. Kako naj potem zlomi nas, ki smo strnjeni v močan »MI«?

Večnost preteklosti, v katero gledamo, dasi dolga samo za 365 dni, ali kratko, za eno samo leto, je večnost, ki se več ne povrne. V bodečem spominu je ta preteklost, govoreča nam še vedno, da naj v prihodnosti svoje moči strnemo še krepkejši, da začeto delo nadaljujemo še z večjo energijo.

Nov delavski pravilnik je uzakonjen. Vztrajno organizirano delovanje in zahtevanje ga je vzbudilo naposled vendarle k življenju. Res je, da ni zadovoljiv, da ima pogoške. Ali katero delo je takoj dovršeno in popolno? V dobah, v kakršnih živimo, to tudi ni mogoče. Ali pravilnik je oživel in naše delo bo v prihodnosti, da se zboljša, da se pogoške odstranijo. Vsaj nekaj dobrih stvari ima že sedaj. Stalnost je dal delavcem. Delno so priznali delavski zaupniki. Dana je osnova za penzijski sklad. Prihodnost, ki stoji pred nami, bo zidala na tej osnovi stavbo. Mi bomo zidali to stavbo, kakor smo postavili osnovo. Kajti gradivo in vse potrebno za nov pokojninski sklad za delavce se pripravlja.

V bolniški blaginji smo dosegli podaljšanje zavarovalne dobe za otroke, ki so nepreskrbljeni. To podaljšanje traja do 24. leta za hčerke, če so nepreskrbljene, enako pa tudi za sinove, če hodijo v šolo.

Nov pravilnik o voznih ugodnostih je tudi tu. Delavcem so pridobljene legitimacije nazaj in imajo zopet takšne kot nastavljenici. Ženski rodniški člani (hčerke) delavcev in nastavljenecv jih imajo, ne oziraje se na starost, če nima zaslužka mesečno več kot Din 500.—.

Ali bi se to dobilo brez zahtev organiziranih železničarjev? Ali bi to dosegli posamezni »jazi«, ki bi zahtevali: »Meni, meni, pa tudi meni, pa tudi meni...« In »jaz, pa jaz, pa tudi jaz hočem?« Nikdar bi ne

dosegli. Ker smo pa rekli: »MI smo, ki hočemo to in to in to,« in glejte, imamo.

Res je, da so bili upokojenci pri voznih ugodnostih zelo prikrajšani in so dobili samo 12 režijskih voženj na leto. Ali »MI« bomo delali, da se tudi ta krivica popravi. Ker »MI« delamo: »Vsi za enega«, a zahtevamo »Eden za vse«. So še med nami, ki tega ne razumejo in samo uživajo, kar »MI« pridobimo. Ali spoznali bodo tudi ti, da to ni lepo in postanejo tudi oni naši sodelavci.

Življenje je težko. A »MI« ne klonemo. Gradimo svoje gospodarske institucije. Naša gospodarska poslovalnica, ki smo jo zgradili »MI«, z našimi, od ust pritriganim denarjem, nam daje naše potrebščine po nižjih cenah. In s ponosom lahko rečemo: Naša je!

In mnogo, mnogo je stvari, ki smo jih dosegli in ki bi ne bile še zagledale belega dne, če bi naš »MI« ne stal na mejdanu in govoril in zahteval. **Izplačila razlik**, ki še sicer v Sloveniji niso izvršena, so gotova stvar. Po 7 letih neprestanega zahtevanja so bile te razlike priznane. V delavnici Zagreb so bile že izplačane. V Sloveniji jih bodo morali izplačati. Edina ovira, baje, kakor se trdi, je ta, da trenutno ni denarja. Ali... naš »MI« bo stal na straži in denar se bo moral dobiti. Ker gotovo je in resnično je, da se bo sklep moral izvršiti. Kajti izplačilo teh razlik ni nekaka milost in miloščina, nego je dolg države oziroma železniškega podjetja svojim delavcem in državljanom.

Zavest organiziranih množic železničarjev, strnjenih v velik »MI« Ujedinjenega Saveza Železničarjev Jugoslavije, potrjuje to resničnost.

In danes, ko se, stopajoč v prihodnost, v bodočnost, v leto 1931, oziramo za odhajajočo preteklostjo, vemo dobro in zavedamo se jasno, da bi vsega tega ne bilo, če bi ne bili združeni naši posamezni »jazi« v »MI«.

In danes, ko stopamo v prihodnost, v leto 1931, se zavedamo, da bo naš korak moral biti trden, krepak, da se bomo morali še mnogo boriti, da se uresničijo naše pravice in naše zahteve.

Nov zakon o državnem prometu osebi, nov pravilnik o postranskih prejemkih in službeni obleki, se snuje. »MI« bomo tisti, ki bomo pazili in stali na straži, da se upoštevajo želje uslužbencev in delavcev. Ali da se točno in po našem izrazimo: Da se upošteva naše človečansko dostojanstvo in da se nas upošteva kot enakovredne ljudi.

Nov pokojninski fond za delavce, kakor smo že prej omenili, še ni gotov. V preteklosti, v letu 1930, se je začel zidati. V prihodnosti, v letu 1931, se bo moral doizdati. Tako govorimo danes na pragu preteklosti in prihodnosti.

In v novem letu, v tej prihodnosti, v katero stopamo, moramo urediti **vprišanje volitev delavskih zaupnikov**.

Kolikega pomena so delavski zaupniki, to je sprevidel že gotovo vsak železničarski delavec. Gotovo je spoznala to tudi že železniška uprava.

Volitve v skupščino pokojninskega zavoda se morajo izvesti. To je ena izmed zahtev našega Ujedinjenega Saveza Železničarjev Jugoslavije, našega »MI«, ki se mora uresničiti.

Volitve v mariborsko pogrebno društvo, v katerega so železničarji

nosili svoj težko prislužen denar, se morajo v tem letu izvršiti. Krivica, ki se je zgodila tukaj, tisti zgodovinski poljub, ki je učinkoval tudi tukaj, mora dobiti svoje plačilo, kakor ga je dobil nekoč, v zgodovinski dobi tam na Jutrovem.

Kdo bi vse naštel, kakšne naloge ima izvršiti za dobrobit železničarjev naš »MI«. Preveč prostora bi potrebovali. Ali, ni glavno, govoriti o njih, nego glavno je, delati za to, da se uresničijo. In uresničile se bodo, če bodo naše vrste trdna, disciplinirana, zavedna armada, če bo naš »Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije« močan. In močan bo, če bodo v vrstah zavednih stali vsi, ki jim je skorjica kruha tanka,

ki hočejo biti vsi za enega, eden za vse.

Novo leto naj bo za nas vse leto izboljševanja našega položaja. Prihodnost, v katero stopamo, naj bo svetla. In še »MI« moramo biti tisti, ki jo bomo razsvetlili. Geslo, ki se te dni prepeva po svetu: »Mir ljudem«, naj bo resnično geslo. Naj bo za vse in ne samo za tiste, »ki so dobre volje«.

Mi pa se moramo zavedati, da je vse, kar se vrši in izvrši, naše delo, delo delavcev in nameščencev, in zato moramo tudi delati, da se vsi tisti, ki še niso člani »U. S. Ž. J.«, organizirajo. Če mi to zahočemo, se bo to tudi izvršilo.

Božić . . .

Malo nas je, koji taj dan — najveći blagdan sviju krščana — ne dočekujemo sa čežnjom i radovanjem. I ako je to čisto religiozna svetkovina, ipak je njen značaj opći, jer manifestuje težnju za nečim boljim i savršenijim. Božić je dan, koji treba da nas podsjeti na porodjaj Otkupitelja i Spasitelja. Toga dana On je došao, da bude odmah i žrtva, kojom će izbaviti od grijeha sve ljudstvo, iskorijeniti zlo i inaugurirati život mira i ljubavi! Tko od nas ne teži za tim idealima?! Tko od nas nebi rado živjeti u ljubavi i slozi sa svima oko sebe?! Nikoga nema među nama, koji to nebi želio, pa otuda i radovanje danu, koji u svakoga od nas treba da ulije vjeru u pravičnost i slobodu. Bez toga, naime, nemože biti međusobne ljubavi, niti međusobnoga mira.

Ako se ogledamo oko sebe, vidjet ćemo, da će biti potrebno još mnogo i mnogo Božića, dok uvjerenje o potrebi pravičnosti i mira bude opće, i dok ćemo se od sviju zala

i poroka moći smatrati oslobođeni. Pored sve dobre volje, da ljudstvom zavlada harmonija, ono se ipak u velikoj svojoj većini ne osjeća sretnim ni smirenim. Ima jedna sila, jedan faktor, koji to priječi: to je **žudnja za bogaćenjem jednog malog dijela na račun velikog dijela ostalih**. Ta žudnja, taj egoizam priječi harmoniju, onemogućuje spokojstvo i mir, i sili nas na borbu — da se otkupimo i spasimo sami! Sili nas, da Spasitelj i Otkupitelj, kojeg neupučen svijet iščekuje iz vazduha, budemo mi sami i vjerujemo, da će samo tako takvo spasenje biti stvarno i trajno.

Dočekujući ovogodišnji Božić, neka nas sve prožme vjera, da nam bolji život, mir i spokojstvo može zagarantovati samo duhom i brojem moćna naša strukovna organizacija. Ona nam je naš Spasitelj i Otkupitelj, ona nam donosi pravičnost i slobodu. Proslavimo, dakle, i ovogodišnji Božić u znaku njenog svestranog jačanja!

Ps.

Nova Godina 1931.

Opet ćemo izmijeniti brojku, kojom označujemo godine: mjesto brojke 1930. zauzeti će brojka 1931.

Svaki praktičan čovjek, prigodom prelaza iz stare u novu godinu, nastoji, da sabere sjećanja na sve događaje pretekle godine, da bi, na osnovu toga, mogao zaključiti, šta ima za očekivati u Novoj. Učinimo to i mi železničari.

U novu 1930. godinu ušli smo sa mnogo nada, da će nam ista donijeti izmjena na bolje. To smo naslućivali na osnovu obećanja, da će se u toku ove godine donijeti **novela Zakona**, kojom će se osjetno popraviti položaj »naročito svim nižim službenicima, na čijim leđima se sabraćaj u glavnom drži«; da će se izvršiti izmjena Pravilnika o sporednim prinaldžnostima, Pravilnika o odijelu i t. d. Od svega toga nije bilo ništa. Od svega jedino je donesen Zakon o službenim dodatcima, koji je, doduše, donio poboljšanja, ali u prvome redu samo onima gore, a oni dole ostali su kratkih rukava. U toku godine 1930. ne samo da nije nastupilo poboljšanje, već je, za sve struke, nastupilo osjetno pogoršanje. Gdje god je to bilo ikako moguće, vršena su reduciranja plaća i prinaldžnosti, a istovremeno povećavane su dužnosti i produljivano radno vrijeme.

Ništa bolje nije kod radničkog osoblja. Ono je, istina, dobilo svoj dugo očekivani Pravilnik, nu njegove odredbe su takove, da ne mogu nikoga zadovoljiti, niti pružaju garancije, da će se položaj radnika išta popraviti, šta više, položaj radništva

osjetno pogoršavaju. U Novu Godinu svekoliko željezničko radništvo ulazi sa osjećajem zdvojnosti.

Ovo je kratki prikaz stvarnoga stanja, sa kojim zaključujemo godinu 1930. i ulazimo u Novu 1931. Pored sviju napora organizacije i organizovanih željezničara, željezničari, općenito uzevši, završuju staru godinu sa pasivnom bilancom, što im namiče dužnost, da se glede svoje sudbine u narednoj godini najozbiljnije zamisle. Toj pasivnosti bilance krive su opće prilike, pod kojima živimo i djelujemo, nu u jakoj mjeri krivi su i željezničari sami, koji u radu za svoje poboljšanje nisu bili dovoljno aktivni, niti su dovoljno pomagali nastojanja svoje stručne organizacije. Ono, što nije dovoljno učinjeno u minuloj godini, koja izmiče, moramo učiniti i naknaditi u godini, koja dolazi. Prije svega smatrajmo našom prvom i najvažnijom dužnošću, da privedemo u redove organizacije sve one željezničare, koji potrebu organizacije uvijđaju i u njezinu koristonosost vjeruju. Tih nije mali broj i oni će u naše redove doći, potrebno je samo, da ih uputimo kako i ohrabrimo na taj korak.

Učinimo to, drugovi, jer samo tako možemo dočekati, da nam Nova Godina bude sretnija i pruži više od ove stare, koju ostavljamo. U znaku harnoga rada za Vašu stručnu organizaciju i Vaš Savez želimo Vam mnogo sreće, a samim time i mnogo sreće u Vašim nastojanjima za boljim i zadovoljnijim životom.

Ujed. Savez Željezničara Jug.

Ali je naš strokovni pokret političen?

Nasprotniki naše organizacije nam zelo radi očitajo dvoje: prvič, da smo politično opredeljeni, da smo pripadniki socialnega demokratizma (kot stranke), drugič, da smo prav za prav v vsakem pogledu odvisni od **nemške** socialne demokracije, da smo tako rekoč v službi le-te.

Ta članek naj nihče ne šteje za odgovor na omenjene očitke. Bo naj zgolj pojasnilo našim članom, v kolikor niso glede te stvari docela na jasnem.

Socializem (ne socialni demokratizem!) je znanstveni sestav, ki vsebuje poglede na razvoj človeške družbe in vseh pojavov, ki so v posredni ali neposredni zvezi z omenjenim razvojem. Podstavna tangenta tega znanstvenega sestava je vsekakor: **znanstveni nauk o vlogi gospodarstva v družabnem razvoju**. Na podstavi te tangente deli socializem današnjo družbo v družbo dveh razredov, v **razred posestnikov produkcijskih sredstev** in v **razred tistih, ki so prisiljeni služiti si vsakdanji kruh, prodajajoč svoje delovne energije** posestnikom produkcijskih sredstev ali, če se hočemo nekoliko drugače — a manj točno — izraziti, v razred kupcev in razred prodajalcev delovne sile. Marks, ki je bil znanstveni utemeljitelj socialističnega sestava, ki ga moremo imenovati tudi: **socialistični svetovni nazor**, uči in znanstveno dokazuje, da gospodarsko življenje ne bo moglo ostati vedno v tej obliki, kakršna je danes, marveč se bo vedno bolj in bolj razvijalo v tako zvano **skupno gospodarstvo vse družbe**. Marks odn. socializem gleda namreč na gospodarstvo enako, kakor moramo gledati na vsak drug organizem. Vsak organizem se razvija — tako se razvija tudi gospodarstvo kot organizem. Gospodarstvo bo torej doseglo v svojem razvoju med drugim tudi neko stopnjo, katere posledica bo — **brezrazredna človeška družba**. Nihče ne bo več kupoval delovne energije (mezd-nih sužnjev), marveč bo po **diktatu družbe** dajal vsak član te družbe toliko delovnih energij na razpolago, kolikor jih bo ta družba potrebovala. Ves razvoj človeške družbe pa je vsekakor ozko zvezan z gospodarskim razvojem, vsak pojav v gospodarstvu odjekne vsekdar — marsikateri zelo tragično — v vsakdanjem življenju družbe. Najtragičnejši dokaz tej trditvi je pač **15 milijonov brezposelnih, ki tvorijo trenutno najaktualnejši problem v prvi vrsti evropskega in ameriškega kontinenta**. Pa to le mimogrede!

Delavske množice, ki so kmalu spoznale važnost omenjenega svetovnega nazora — in to najprosvetljeneje! — so se kmalu tega nazo-

ra bodisi intelektualno, bodisi — tudi — čustveno oklenile. Začutile pa so, da nauk, ki znanstveno določa organizaciji glavno ulogo v spremembi gospodarskega sestava nujno zahteva takojšnjo organizacijo enako mislečih. In tako so se ustvarile mnogovrstne **socialistične organizacije**, **socialistične** zato, ker so nujno izšle iz spoznanja, izvirajočega iz doumetja članstva, da je njih rešitev in rešitev vsega človeštva mogoča edinole v **socializmu**.

Socializem tvori torej vsem tem organizacijam **filozofsko podstavo**, kakor tvori n. pr. krščanstvo bazo mnogoterim organizacijam. Organizacije so nastale po potrebi, t. j. zrasle so tam, kjer jih je kakšen življenjski pojav nujno zahteval. Sem spada v glavnem četvero vrst organizacij, to so: gospodarske, strokovne, politične in kulturne organizacije. Vse življenje je pač organizirano in se v glavnem očituje v borbi organizacij te ali druge vrste.

Razumljivo je, da so si vse te socialistične organizacije v **idejnem sorodstvu**, niso pa niti od daleč eno in isto. Vzemimo za primer baš Nemčijo, ki ima najslabše organizirane socialistični pokret. Tam sta dve močni socialistični politični organizaciji (ali stranki), t. j. socialno-demokratska in komunistična; ne moremo pa trditi, da bi bile tam povsod razdvojene tudi strokovne organizacije. Sindikalni pokret je precej enoten. Najzgovornejši primer nam nudijo baš socialistični železničarji, ki so združeni v eni sami organizaciji (*»Einheitsverband«*), kovi-narji, ki so prav tako združeni v DMV. Našteti bi mogli še kopico drugih organizacij, n. pr. sijajno organizirane privatne nameščence. Medtem ko se politično prištevajo posamezni člani k najrazličnejšim strankam, so strokovno združeni, ker je pač strokovna organizacija bistveno različna od politične. Se nekaj važnega! Gospodarske socialistične organizacije so ostale po vsem svetu **enotne** — nikjer se konzumi niso razdvojili, imajo tudi samo **eno** internacionalo. Komu pa ne pove dovolj dejstvo, da obstoji za regulacijo političnega življenja **ena** sama organizacija, da se pa strokovne organizacije ločijo, odnosno regulirajo po **strokah**? Prav posebno poglavje tvorijo pač kulturne organizacije. Kdor ni bedast ali hudoben, ne more metati vseh teh organizacij v en koš... Smešno bi bilo n. pr. društvo sv. Vincencija identificirati s kakšnim strokovnim društvom duhovnikov. Podstava, tista **prav prvotna podstava** jim je pač eno in isto, a bistvo in pogoji njihovega obstoja so povsem različni. Strokovni pokret je pač nastal kot **skrajno potreben nadomestek** — bo-

doče socialistične družbe. On omo-goča v miniaturni tisto, kar nam bo brezrazredna družba dala v velikem. Strokovni pokret je začasen lek — politična stranka, kjer obstoji, pa je boriteljica za nove oblike vsega človeškega in družabnega življenja. Res je: ponekod se politično in strokovno delo stikata, imata dodirne točke, ker je docela nemogoče ločiti politiko od vsakdanjega življenja, ker pač vsebuje politično delo ogro-men obsežek vsakdanjih težkoč v gospodarskem, socialnem in kulturnem življenju, a to nas ne sme zavesti k popolnoma napačnim sklepom.

Razumljivo pa je, da so socialističnim strokovnim organizacijam po vsem svetu baš politične socialistične (razne socialistične) organizacije najbližje, ker jih je pač najbolj zanesljivo **ščitijo v zakonodaji**. Razumljivo je, da se ponajvečkrat krijejo interesi različnih **socialističnih** organizacij — a mi vemo celo, da tvorijo v raznih državah skupne vladne grupacije, ki si po svojem svetovnem nazoru diametralno nasprotujejo, ker so pač njihovi **gospodarski interesi** — isto-vetni. Vidimo tedaj, da so, torej, gospodarski interesi nedvomno najmerodajnejši za pojmovanje življenja vobče in za vsako skupno delo...

In mi, ki svoje delovne moči prodajamo, nimamo nikakršnih skupnih interesov s tistimi, ki jih kupujejo...

Socialistične politične organizacije so v tem pogledu mnogokdaj — zaradi nujnih političnih potreb skrenile z ravne poti —, a strokovne socialistične organizacije — ne! One imajo pač povsem drugo nalogo...

Naš zadružni pokret.

Ispevjuči radnički pokret u drugim zemljama, vidjet ćemo, da svagdje, gdje su radnici politički i sindikalno dobro organizirani, postoji i jak zadružni pokret radničke klase. Isto tako svagdje tamo, gdje je politički i sindikalni pokret radnika slab, slab je i onaj zadružni. To je najbolji dokaz, da je zadružni radnički pokret usko vezan sa sindikalnim i političkim, pa, ako žive u harmoniji, mogu se razvijati i postati jakima.

Neosporno je, da kapitalistički način privrede donosi masama imovno padanje na nivo proletera-beskućnika. Kad pojedincu bude onemogućena egzistencija na osnovici privatnog vlasništva, za njega nastupa neumitna potreba, da se za svoju daljnju egzistenciju bori na poseban način: dok je do sada nastojao, da se kroz život prokljuka sam, od sada, kad je imovno iscrpljen, on se može prugurati samo kolektivnom akcijom i saradnjom sa onima, koji su jednakog socijalnog

In naj naposled vprašam, zakaj bi se morali baš železničarji oddvojiti od vseukupnega svetovnega pokreta... To vprašanje je sploh ne-umestno, zakaj naša organizacija je le droben del svetovnega socialističnega pokreta! Nič in nihče ga ne more zatreti! Je nujen in paralelen pojav gospodarskemu razvoju družbe, kakor je nujno $1 + 1 = 2$. Nobena sila ne bo zatrla te matematične formule... V Avstriji je nek-daj neki korporal dejal:

— Če rečem, da je $1 + 1 = 3$, je pač tri, si razumel, govedo?

Rekrut je pač ponovil:

— 1 in 1 je tri, gospod korporal!

— Dobro, tele!

O odvisnosti, o naši tlaki nemški socialni demokraciji govoriti, je pa naravnost bedasto! Kaj more sploh nemški socializem vobče od nas profitirati? Če kdo — tedaj smo Jugoslovani tisti, ki moremo od svetovnega socialističnega pokreta kaj pričakovati... Rad bi videl, kako bi nam bil med fašistično Italijo in 100-odstotno hitlerijansko Nemčijo **zasiguran miren gospodarski razvoj**? Mi smo pač droben del svetovnega gibanja; ne delamo pa nikomur tlake, ker smo enakovreden člen mogočnega gibanja.

Tisti pa, ki menijo, da morajo venomer denuncirati na levo in desno, da nam morajo venomer kazati šibo, cesto in zapore, naj si zapomnijo, da so samo slaba kopija socialističnih strokovnih organizacij, in da je vsaka kopija po svoji notranji moči tem manjša, čim je njen original (vzgleđ) večji. O. K.

Angelo Cerkenik:

Božična legenda...

Zorka je mislila na božični večer s tihim upanjem v duši. Tako žametasto je bilo njeno upanje, kakor je bil žametast mah, ki ga je razgrnila krog in krog betlehemske štalice. Vedela je, da prihaja na božični večer Jezušček v bajno razsvetljene dvorane, kjer ga čaka deca, kjer ga z globokim spoštovanjem sprejemajo odrasli. Vedela je, da je bil Jezušček revež, ki mnogoteri večer ni imel prostora, kamor bi bil mogel položiti svojo utrujeno glavo.

Njen očka, ki je ležal doma že leto in dan, ji je rad pripovedoval svetopisemske zgodbe o Kristusu, ki je prav za prav trpel zavoljo revežev in za reveže, ker je hrepeneče ljubil pravico, ker je edino, kar je sovražil, bila krivica...

Njen očka pa je ležal ves bolan... O, mogoče se tudi njega spomni Jezušček...

Saj je očka takšen revež. Dvajset dolgih let je delal v rudniku. Pred petimi leti ga je bilo zasulo in mu stisnilo prsni koš... Od tedaj je hiral, dali so mu majhno pokojnino, ki je zadostovala komaj za zdravlila in mleko.

Otroci... drugi otroci so trdili, da bo kmalu umrl.

Mame pa... Redko kdaj jo je videla. Zjutraj je že zgodaj odhajala na delo. Pospravljala je, prala, likala. Vse pri bogatejših gospoh, ki jim ni potrebno delati. Zvečer je prihajala domov, ko je bila že pozna noč. Samo v snu je včasih Zorka začutila, da jo je mamica božajoče poljubila.

In tedaj ji je ovila roke okrog vratu...

— Zakaj, mamica, zakaj te nikdar ne vidim?

— Delati moram, dušica! Spanč-kaj!

Zorkina mama je čistila pri ravnateljstvu soprogi parkete.

Delala je po tri, štiri ure na dan. Za to so ji plačevali po dvesto dinarjev na mesec.

Gospa je bila zelo usmiljena in je pred božičem dejala snažilki:

— Rudnik priredi na božični večer božičnico. Rudnik bo stopetdesetim najrevnejšim otrokom rudarjev razdelil primerne darove. Re-kla sem svojemu možu, da ne sme-jo pozabiti na Vas. Danes mi je spo-ročil administrativni ravnatelj, naj

Vas povabim, da pripeljete svojo deklico na božičnico.

— Hvala lepa, milostljiva...

In ji je poljubila roko...

Ravnateljevi gospe se je zale-skotala solza v očesu, zakaj vsaka dobrota, ki se napravi za te reve-že, je vzbudila v njej sočustvovanje in solzo radosti...

— Zorka, ji je dejal oče, jutri boš šla na božičnico. Nedvomno se bo Jezušček tudi tebe kaj spomnil.

Zorka je bila vesela.

Dolgo v noč ni mogla zaspati.

Tisočero predstav se je zlivalo v njeni fantaziji v čudežno sozvočje dobrega, lepega, bleščečega, božič-no-bajnega. Prihodnji dan se je ves dan sukala okrog jaslje.

Neštetočrat je spraševala očeta, kaj misli o božičnici, kaj ji je neki Jezušček namenil, katerim otrokom bo še kaj prinesel...

Oče ji je komaj utegnil odgo-varjati.

Kaj bi bilo, če bi tudi ti šel tja, očka?

Ali se ne spominjaš, kako je Je-zus ozdravil toliko bolnikov?

Očka se je samo nasmehnil...

Sam ni nič več verjel v tiste zgodbe. Premnogo je pretrpel, pre-

mno go trpljenja je videl pri dru-gih... Kamen bi se ga bil moral usmiliti! Kako da bi se bog ne mogel usmiliti.

Trpko se je nasmehnil.

— Zorka, to je bilo nek-daj... In potem veš... saj se spominjaš, so ga pribili na križ... je umrl...

— Ampak očka, saj je vendar od mrtvih vstal...

— Vse je res! A bil je globoko razžaljen in je odletel v nebesa.

Zvečer sta se odpravili z mam-o.

Dvorana je bila v sijaju in blesku. Iz daljave je — po radiu — plavala božična pesem v žametastem so-zvočju najslajših melodij...

O, Zorki je bilo, da bi pila te pe-smi, da bi jih zaklenila v najgloblji predalček svojega srčeca, da bi jih nosila vse leto s seboj, da bi se dan in noč opajala ob njih sladkosti in mehko-bi...

Na sto in sto otrok je čebljalo in se prerivalo po ogromni dvorani...

In naenkrat:

Tema...

Na visokem božičnem drevesu — kdo je kaj podobnega že videl?!

— je zableščalo sto drobnih žarnic, sto srebrnih zvezd... dolge srebr-ne in zlate nitke so prepledale ze-leno smrečje, kakor prepleta har-

kapitla, zadruga se bila obratila molbom za zajam Ministarstvu Saobraćaja, koje joj je jednom ovom svotom izašlo u susret. Nu ni posle toga, radi visokih cijena na tržištu, zadruga nije mogla razviti uspješnijeg poslovanja. Kad su prilike na tržištu bile najteže, došao je i povjerioci novca sa zahtjevom, da mu povrati. Ne mogavši povratiti novca prema želji vjerovnika, a da se ipak prosperitet zadruge omogući, došlo je do jednog utanačenja između Uprave konzumne zadruge i Direkcije željeznice u Zagrebu, po kojem je Direkcija preuzela poslovanje zadruge u vlastitu režiju i to dotle dok se novac ne povrati.

Usljed toga dulje vremena upravljao je zadrugom, odn. njezinim dućanima, odbor, imenovan po željezničkoj Direkciji. Da se to stanje ne odvuče u nedogled, članovi zadruge radili su neprestano na tome, da se zadruga i svo njezino poslovanje vrati opet njima u ruke. U tome su i uspjeli. U toku ove godine Ministarstvo Saobraćaja je pristalo, pošto je izvršena promjena Pravila zadruge i pošto je zadruga primljena u članstvo Glavnog Saveza Potrošačkih Zadruga, da poslovanje u zadrugi odstupi novome ravnateljstvu, izabranom na godišnjoj skupštini dne 10. augusta o. g.

Bivša zadruga promijenila je svoj naziv i sada djeluje pod imenom: »Konzumna zadruga službenika drž. željeznice« u Zagrebu. Sva imovina zadruge, koja se nalazila pod upravom Direkcije, preuzeta je po novoj Upravi, koja nastavlja sa poslovanjem od 1. novembra o. g. Pored manjeg duga, koji još uvijek ostaje

prema Ministarstvu Saobraćaja otvoren, zadruga se ipak smatra sanimirano i nova Uprava vjeruje, da će njeno daljnje poslovanje biti uspješno.

Pravilo je svih konzumnih zadruga, da koristi njihovog djelovanja mogu uživati samo oni, koji su njihovi članovi. Istom principu pristupa i nova Uprava željezničarske zadruge: robu u njoj moći će kupovati samo oni željezničari, koji su njeni članovi. Članstvo pak u zadrugi postiže svaki željezničar, koji uplati upisninu od Din 5.— i članarinu od Din 100.—, koju može uplatiti od jednom ili u najviše 10 obroka. Upisivanje u zadrugi vrši se u glavnom dućanu i u svim zadržnim podružnicama.

Smatram se dužnim svima željezničarima preporučiti, da se u čim većem broju odluče na članstvo u našoj konzumnoj zadrugi. Znam, da će mi mnogi reći: »Šta će mi zadruga? Zar da se mojom mukom drugi obogate!« To će mnogi reći s obzirom na žalosna iskustva, koja željezničari sa raznim zadrugama imaju. Pa ipak, pored toga, tvrdim, da je u interesu sviju nas, da budemo članovi zadruge i da se koristimo, koja nam ona može pružiti, koristimo. A ona nam može pružiti vrlo mnogo, pogotovo, ako ćemo biti njeni svjesni članovi i ako ćemo strogo paziti na prste svakome, koji sa njezinom imovinom manipuliše. Članstvo u zadrugi preporučujem i s razloga, jer vjerujem, da nam ona može, u našoj borbi za napredak i životno poboljšanje, biti veliki pomagaoc i zaštitnik.

V. Stičli.

„Austro-Fiat“ — internacionala pri Zvezarjih.

Senzacionalno otkritje delovanja g. Rudolfa Tumpeja, voditelja Zveze v Mariboru. — Provizije iz rok internacionalne avto-družbe. — Plaćana mesta v železničarskih zadrugah.

»Jugoslovanski železničar« se neprestano zaganja v bivše železničarje, ki so prevzeli konzorcij »Ujedinjenega železničarja«. V vrstah Zveze vlada vsaj dozdevno velikansko ogorčenje, da so bivši železničarji s tem s svojimi hrbti zaščitili svoje bivše tovariše in onemogočili preganjanje aktivnih železničarjev radi »Ujedinjenega železničarja«.

Iz tega bi sklepali, da se voditelji Zvezarjev pečajo izključno samo s strokovnimi vprašanji železničarjev, in se v druge zadeve prav nič ne vtikajo. To velja morda za priproste železničarje, za množico članov, ki slepo zaupa svojim generalom. Vse drugače pa delajo njihovi voditelji.

O tem govori kričeče slučaj g. Rudolfa Tumpeja, predsednika Zveze narodnih železničarjev v Mariboru.

ru, uradnika III. kategorije drž. železnic, uslužbenega pri materialnem skladišču drž. železnic.

Kakor znano, je ravno g. Rudolf Tumpej oni, ki je s svojo vlogo na bivšega Velikega župana povzročil razpust »Podpornega društva žel. delavcev in uslužbencev« in povzročil s tem društvu ogromno denarno škodo, s tem pa obenem 13.000 članom železničarjem, ker se od razpusta, t. j. od 11. 5. 1929 naprej ne sprejemajo novi člani in s tem nova članarina.

G. Tumpej je nadalje tisti, ki dela neprestano ovadbe na državno pravdnštvo v Mariboru, v katerih očita bivšemu odboru nekorektnosti. Koliko je resnice na teh ovadbah, se je temeljito izkazalo potom večmesečnega preiskovanja pred sodiščem.

Državno tožilstvo v Mariboru je kazensko postopanje, uvedeno na podlagi Tumpejevih ovadb, ustavilo.

G. Tumpej je član odbora Nabavljajke zadruge drž. železničarjev v Mariboru, čeprav so se za mesto v tem odboru, ki je plačano, potegovali tudi drugi odlični nacionalni železniški uradniki, ki imajo številne rodbine, morajo skrbeti za ženo in mnogo otrok, ter so že mnogo žrtvovali v nacionalnih organizacijah. A tisti niso dobili tega mesta, ampak g. Tumpej, ki nima nobenega otroka, ampak že tudi druge plačane službe in čeprav tudi njegova žena še posebej zasluži.

G. Tumpej je tudi nabiralec in-seratov za »Jutro«, za kar dobiva provizijo.

G. Tumpej je tudi v odboru nedavno ustanovljene nacionalne Kreditne zadruge železničarjev.

A višek je dosegel občinski svetnik g. Rudolf Tumpej gotovo s tem, da je prevzel tudi zastopstvo internacionalnega kapitala »Austro-Fiat«.

In tudi to zastopstvo izvršuje g. Tumpej na ta način, da skuša uveljavljati svoj voditeljski vpliv v gospodarskih organizacijah, ki so izključno v rokah narodnih železničarjev.

G. Tumpej ponuja »Austro-Fiat« avto za Ljubljano.

Kako pa dela to g. Tumpej, je najbolje, če reproduciramo njegove lastnoročno pisane stavke:

»G. Čerček mi enkrat pravil, da se mislite kupiti en tovorni avto za Ljubljano, ter Te prosim, da sledeče podpiraš.

1. Da kupite tovorni avto znamka »Austro-Fiat«, kateri so najbolj solidni za naše ceste.

2. Znamka »Austro-Fiat« naredi minimalno 300.000 km vožnje, dočim ameriški kakor so Ford in Servolet maksimalno 100.000 km. in razlika med Fiatom je majhna in sicer 2500 kg nosnosti Austro-fiat stane s carino vred okroglo 110 tisoč Din, a Ford 60.000, a v vzdržnosti je austro-Fiat 3X boljši.

3. Oferta je poslana iz Maribora in sicer tako kakor, da bi ga rabili za podružnico Maribor, ker ima ta zastopnik zastopstvo samo za Mariborsko oblast, a za Ljubljansko oblast ima drugi, ter ga oficijelno Vi naročite za podružnico Maribor, a vzamete ga pa v Ljubljano.

Povem Ti čisto odkrito da sem jaz v kompaniji z znanjem tovarne s tem zastopnikom in večinoma delam jaz.

Te pozdravlja Tvoj

Tumpej.

Čitatelji vidijo, da je hotel odlični mariborski narodni železničarski voditelj g. Tumpej napraviti prav navaden »kšeft« s pomočjo ljubljanske narodne železničarske Nabavljajke zadruge z internacionalno fo. »Austro-Fiat«, od katere bi dobil g. Tumpej za prodani avtomobil provizijo. Tukaj torej g. Tumpeju internacionalizem ni prav nič napoti.

V nos pa bide način, kako je hotel g. Tumpej to kupčijo izvesti.

Ako je ljubljanski železničarski konzum akceptiral predlog g. Tumpeja, potem se je pri tej kupčiji ljubljanski zastopnik »Austro-Fiata« obrisal za svojo provizijo.

Vprašamo voditelje Narodnih železničarjev, vodje državnih uradov železnice, kjer se neprestano kaže g. Tumpej, posebno često pa v delavnici drž. železnic v Mariboru, vprašamo g. direktorja dr. Borka, ali se strinja s častjo državnega uradnika, ki ima že itak vse polno postranskih zaslužkov poleg fiksne mesečne plače, da na ta način spravi zastopnika »Austro-Fiata«, ki mu je morda provizija edini zaslužek, na tak način ob dohodek, kakor ga je predlagal g. Tumpej?

Stvar pa je delikatna še tudi radi tega, ker kupuje tudi mariborska mestna občina, koje občinski svetnik je g. Tumpej, avtomobile in je že kupila tudi avtomobile tvrdke »Austro-Fiata«. Vprašamo g. Tumpeja, če je kedaj javil g. županu mariborske občine, da je zastopnik tvrdke »Austro-Fiata«? Nadalje naj pove g. Tumpej, če ima dovoljenje pristojne železniške uprave, da sme kupčevati za tvrdko »Austro-Fiat«?

Slovenščina g. Tumpeja.

G. Tumpej je glasom poročila v »Večerniku« na železničarskih zborovanjih v Mariboru tožil, da se morajo železničarji šele sami boriti za uveljavljanje slovenščine. Kako pa g. Tumpej sam uveljavlja to svojo slovenščino, je razvidno iz njegovega gori citiranega rokopisa, ki smo ga radi velikega rodoljubja g. Tumpeja objavili v izvirniku, da vidi javnost in železniška uprava, kako je zmožen državni uradnik g. Tumpej državnega jezika.

To je fotografija mariborskega voditelja narodnih železničarjev. Radovedni smo, kaj bo odgovoril g. Tumpej, kaj »Jugoslovanski železničar«, kaj bo ukrenila podružnica Zvezarjev v Mariboru, kaj mariborski župan itd. Prepričani smo, da se bo sedaj za zadevo zanimala tudi banska uprava, posebno pa tudi referent, ki rešuje pri banski upravi zadevo razpusta »Podpornega društva«, kojega je forsiral samo gosp. Tumpej.

Mi smo dolgo čakali in se pustili izzivati. Sedaj, ko je zadeva dozorela, smo odgovorili s fakti, ki se jih ne da spraviti s sveta.

Enkrat mora biti konec demagogije s takim narodnjaštvom!

Železničar zavedaj se:

**Čim več moči, več pravic!
Zato pridobivaj nove članove za savez!**

monijo spomladanskega jutra v zelenih gozdovih slavčkov spev, žuborenje potočka, mrmranje stoletnih hrastov ob lahnem pišu prijetnega juga...

Harmonij...

Pesem:

— Pastirčki vi, al' ste že slišali... Sto otroških grl je zapelo,

sto otroških src je v radosti zaplakalo,

sto otroških hrepenenj je za trenutek preživelo onostransko življenje.

Zorka se je stisnila k svoji mami...

— Kako lepo, mama, kako zelo lepo!

— Glej, glej, mama!

Zbor angelov je priplaval čez oder... V belih oblačilih, z dolgimi belimi perutnicami...

In tedaj se je oglasil največji angel...

Po dvorani je zavladal molk, kakrščen je bil, tedaj, preden je Ustvarjajoča moč rekla: Bodi svetlo!

Sladak in opojen, upijanujoč je bil glas angela.

Zlat in srebrn, kakor srebrn sijaj božičnih zvezd.

— Otroci, dečki moji in deklice, je začel, poslal me je naš dobri Jezušček, da Vam razdelim njegove darove... Ah, rad bi bil dal vsem, prav vsem enako, ker vse enako ljubim, a ne sme, ker niste bili vsi enako pridni in dobri, ker ste jezili svoje stariše, ker ste se slabo učili, niste ubogali učiteljev, niste molili in se vobče niste tako obnašali, kakor se spodobi... Za prihodnje leto se boste poboljšali in tedaj bo tudi Vas enako obdaroval kakor bo letos obdaroval pridne... In Vi, ki boste letos dobili prelepa darila, se ne smete poslabšati, zakaj Jezušček natančno pozna vsako vašo grdo in lepo misel... Molimo otroci!

Molili so Oče naš...

Zorka je vedela, da je bila pridna v šoli, da je ljubila svoje roditelje, da je molila in pridno delala...

Pa saj so bili tudi drugi pridni...

Vsi so takšni revčki? Vsi naj dobijo...

— Glej, glej, mama... Edi je dobil takšnega konja in toliko drugih daril.

Angel je klical...

Po vrsti:

Otroke ravnateljev, inženirjev, zdravnikov, uradnikov, poduradnikov...

Prelepe darove so dobili:

Obleke, igrače, slaščice, knjige...

Zorka je le gledala in se čudila...

Toliko jih je bilo med obdarovanci, ki niso bili v šoli najboljši...

Prav navsezadnje so prišli otroci rudarjev in so dobili: ta copate, drugi čevlje, tretji skromno oblekico, četrti kakšno knjigo, ostali pa kakšen kos blaga, svinčnike, peresa in še razne malenkosti...

Zorka se je vedno bolj čudila, zakaj darila so bila vedno manjša, manj pomembna...

Nekaj jo je davilo...

Dvorana se je praznila...

Vedno manj jih je bilo v dvorani...

Vedno bolj votlo je donel glas prvega angela.

— Mama, mene še vedno ni poklical...

Glas prvega angela je utihnil... Nobenega darila ni bilo več na mizi...

— Mama, mama... in meni?

— Tiho, Zorka...

— In meni? je na ves glas zajokala Zorka?

Angel je vztrepetal...

Neljuba motnja...

— In vam, ljubi otročiči, ki niste nič prejeli, vam pošilja te sladkorčke, fige, rožiče...

Zorka se je strgala materi iz rok in je tekla k angelu. Potegnila ga je prav na lahkno za belo krilo in ga s tresočim glasom vprašala:

— Angel, bila sem dobra, bila sem pridna, ljubila sem mamo in očka... krivico mi je storil Jezušček...

V dvorani je zašumelo...

Mati je prihitela in Zorko odpeljala...

Pri vratih sta se srečali ravnateljeva gospa in snažilka...

— Moj bog, moj bog, Marija, saj to je bila pomota... Vzemite, ljubla Marija, vzemite...

Pomolila ji je tri bankovce po deset dinarjev...

— Vzemite in kupite deklici kaj primernega!

Zorkina mati je vzela denar in se zahvalila...

* * *

Zunaj je bilo mrzlo...

V njunih srcih je bilo mrzlo...

Dolgo v noč so trije jokali...

Zvonovi pa so klicali k polnočnici...

Delavska kultura.

(Velevažen in nujen problem današnjosti.)

Beseda »delavska kultura« ni samo beseda, ni nekaj takega, kar se da z nekoliko stavki obrazložiti. To je beseda globokega romana in silne važnosti. Le, da se je doslej vse premalo mislilo o njej in delalo na tem, da bi se delavec kolikor mogoče izobrazil in osvobodil vpliva meščanske kulture.

Meščanska kultura zahteva: tako in tako moraš misliti, tako in tako se moraš obnašati in delati ter živeti. Če boš mislil, delal in živel drugače, potem nisi kulturni, ali bolje, nisi civiliziran.

Četudi ti ta način mišljenja, ki so ti ga vcepili že v otroških letih, ni po godu, četudi ti življenje, ki so ti ga ogradili po svoji metodi, ne prija, spreminjati na vsem tem ne smeš ničesar. To kar je, je visoka civilizacija. Vse drugo je barbarstvo.

To so vulgarni, vsakdanji opomini meščanske družbe delavstvu, ki noče misliti in živeti tako, kakor mu to predpisuje civilizacija.

Ni pa delavcu lahko v tem kaosu zbrati svojih pravih misli. Čuti jih, podzavestno se mu javljajo... A ker nima opore, ki ji je ime: zavednost, se vdaja meščanskemu mišljenju. Posledica tega je, da je borba za izboljšanje delavskega gnetenja položaja tako težavna, da se te borbe udeležujejo le res zavedni delavci, ki so se znali otresti meščanske miselnosti.

Zadnje čase je pa postalo pri nas vprašanje delavskega kulturnega gibanja aktualno. Zasluge na tem imajo razna predavanja, delavska kulturna društva in strokovne organizacije, ki delujejo tudi na kulturnem polju.

Delo ni lahko, ker tukaj je delavec navezan nase in mora ustvarjati sam iz sebe. Sam se mora učiti in izobraževati, kar je pa mnogo težje, kakor pa učiti se po gotovem receptu. Le energična volja in hotenje, da hoče in mora iz samega sebe nekaj ustvariti in se izobraziti, preмага vse ovire.

Strokovna komisija za Slovenijo in delavska kulturna zveza »Svoboda« se zavedata velikega vprašanja proletarske kulture.

Delavstvu treba pokazati, da mora svojo proletarsko miselnost bistriti. Brez knjig je to zelo težko, skoro nemogoče. Ali knjige so drage, a proletarskih ni dobiti. Da bi se utrdila pot proletarski kulturi, sta imenovani organizaciji ustanovili **Cankarjevo družbo**. Za Din 20.— letne članarine nudi ona delavstvu štiri dobre vzgojne knjige za proletarce.

Dve leti že obstoja Cankarjeva družba. Že drugič je izdala po štiri knjige. Torej v dveh letih 50.000 knjig.

To je ogromen korak naprej, to je gigantsko delo. In pomembno tembolj, ker delavstvo samo dela v tem gibanju in širi te knjige. Poverjeniki nabirajo člane, dele knjige, vzbujajo, grajajo in tako delajo pravo smer, kakšne morajo one biti.

Angelika Balabanova, znamenita socialistinja, je rekla: »Delavca se mora zainteresirati za kulturna vprašanja. Zakaj večina proletarcev je še popolnoma indiferentna kar se tiče potrebe izobrazbe in proletarske vzgoje.«

Balabanova je pravilno ocenila duhovni karakter proletariata, ko je rekla: »Sredina, v kateri delavec gladije in robota, način, kako postopa z njim meščanska družba, pomanjkanje, ki prehaja iz generacije v generacijo in katero še poveča vladajoči razred s tem, da delavca straši, češ, še hujše lahko postane, ako ne boš ponižen in pokoren, vse to ustvarja atmosfero, v kateri zamre vsako čustvo in vsak instinkt, kar zopet povzroča lenobo in brezbržnost v mišljenju.

Delavca se mora še le naučiti razmišljati, spoznavati iz lastne izkušnje v proizvodnem procesu, v borbi za obstanek.

V delavcu treba predvsem prebuditi njegov čut in spoznanje, ki je v današnji atmosferi odrevenelo. A

to se da doseči le s trajnim vzpodbujanjem in propagando, ki naj pridobi delavca za kulturno delovanje. Ta propaganda in to vzpodbujanje se lahko vrši na tri načine:

1. S primernimi predavanji, ki delavca zainteresirajo za sistematično izobrazbo.

2. S tiskom, ki mora delavca neprestano vzpodbujati in siliti, da obiskuje prireditve kulturnih organizacij.

3. S knjigami, ki so pisane, ako že ne čisto v proletarskem duhu, pa vsaj tako, da vzpodbujajo v delavcu njegovo odrevenelo mišljenje.

»Ali ta vzgoja in prosveta mora,« piše Kus-Nikolajev v zagrebški »Socialni misli«, »imeti razredni značaj. Ta pa postaja tedaj, ako je predavatelj, pisatelj, funkcionar sam izgražen marksist in če zna vezati strogo znanstveni karakter marksizma z lahko in razumljivo razlago, ki je enaka agitaciji. Odlično sredstvo izobrazbe delavstva je diskuzija. Diskuzija omogoča, da delavec razčisti svoje lastne pojme, da otipuje svoje lastne izkušnje in da naposled išče razjasnitve za pojme, ki so mu nerazumljivi.

Delavec se mora naučiti, da sam misli, da sam stvari zaključke. Treba imeti pred očmi, da danes marksizem ni več vprašanje teorije, vprašanje pisarniških diskuzij, nego vprašanje vsakdanje prakse. »Razumevanje družbe in življenja današnjega delavskega razreda je v tem« — kakor pravi Angelika Balabanova — »da delavec spozna vlogo svojega razreda in procesa produkcije, to je, da vidi, da gospodarski razvoj vodi do socializacije produkcijskih sredstev in da njegov razred igra ravnokotno važno vlogo v procesu produkcije, kakor jo bo igral pri socializaciji produkcijskih sredstev.«

Kjer pa ni mogoče večjih diskuzij, tam pa v proletarskem duhu pisane knjige same povzročajo diskuzije. Delavci razpravljajo o tem, kar so čitali, kritizirajo, izražajo svoja mnenja... Vse to je začetek samostojnega mišljenja, probujanje odrevenelosti mišljenja...

In ako so knjige Cankarjeve družbe povzročile to, je storjeno veliko delo. Delavski časopisi: »Delavec«, »Ujedinjeni Železnikar«, »Privatni nameščenec«, »Delavska Politika«, mesečnik »Svoboda« potem to še razširjajo, stopnjujejo in zavest v delavcu se vedno bolj in bolj budi, se vedno bolj in bolj osvobaja otopelosti. Ne čitajo se več članki, notice, pozivi in dopisi samo tako mimogrede, brezbržnost, nego misel se ustavlja pri tem ali onem stavku, pri tej ali oni trditvi.

Proletarska miselnost je začela delovati.

Kakor vidno iz vsega tukaj omenjenega, je delo proletarske kulture neobhodno in nujno potrebno. Zato morajo strokovničarji gledati na to s posebno pažnjo. Ker delo strokovnih organizacij je dandanes uspešno le, če je članstvo zares zavedno, če se res zaveda, da spada v kategorijo človeštva, ki mu pravijo: proletarijat.

Nesporno je, da je delavec na podlagi svojih dnevnih izkušenj že predisponiran za marksizem. Njegovo življenje je sam konflikt z okolico, z družabnim redom. Marxov nauk tu samo formulira njegove doživljaje, da tako oblikuje te doživljaje v obliko, ki se je potem zaveda. To je potem tista zavednost, tisto razredno spoznanje, da je človek, obsojen vsled razmer, manj vreden od človeka, ki živi od produkcije živih moči, katere je kupil.

Marksizem, če ga gledamo v socialnih razmerah, ima poleg tega nalogo, da osebnost izkušnje in doživljaje delavca zveže v celino, to je, da osebni doživljaj delavca zveže z doživljaji celega razreda in da iz zavednosti posameznika ustvari zavednost celote, da ustvari kolektivno zavednost proletariata.

Že Gertruda Hermes je dognala, da pride delavec vsled svojih doživ-

ljajev preje do marksizma, nego ga spozna.

To je resnica, vendar treba vedeti, da je pri 90% delavstva ta zavednost marksizma na temelju doživljajev podzavedna. Šele kulturna akcija vzbudi v delavcu to podzavest in jo spremeni v zavednost, to je, da se tega zaveda.

Zato je vprašanje delavske kulture in delavske prosvete sploh prvo in eno največjih vprašanj marksizma in marksistične izobrazbe. Iskreno priznajmo, da se marksizem pri nas do danes ni dovolj globoko upošteval. In to zato, ker se je smatral bolj kot nekaka teorija. Delavstvo — tako se je govorilo in se še govori — treba vaditi praktično, to je, buditi njegov interes za vprašanja praktičnih materialnih vrednot. Zato ni čuda, če so se pojavile tudi teorije krščanskega socializma in nacionalnega socializma... Nekoliko materialnih zahtev poleg krščanskih ali nacionalnih in delavstvo ni vedelo, kje je bolje in kje je resničnost.

Ne sme se namreč pozabljati, da samo marksizem vodi delavcu pred oči ne samo njegov položaj, nego tudi vzroke, ki so dovedli do tega položaja. Kaže mu njegove borbe in neizbežni končni uspeh. Pokaže mu, da ni uspeh na dlani, če se organizira, ali prizna za marksista, nego da treba delati tu korak za korakom. Kar so desetletja in stoletja vtisnila v možgane človeka, se ne da z enim

„Nacionalni“ ili žuti sindikati.

U vremenu, kad kroz redove naših radnika želi da se prokljuje neki nov »nacionalno-sindikalni pokret, korisno je, da ulogu i značaj toga pokreta sagledamo pobliže. Taj pokret u stvari nije nov. Njegovo poreklo ide unatrag upravo toliko, koliko je star sam kapitalizam. On je čedo njegovo. U novije vrijeme izmijenio mu samo ulogu: njegov glavni zadatak sastoji se u tome, da pobija i slabi snagu slobodno organizovanih radnika.

U knjizi druga Krekića, »Radnički Sindikati«, značaj i uloga »nacionalno-žutih sindikata« divno je orisana.

»Dok svi drugi pravci u sindikalnom pokretu, u raznim formama postavljaju sebi kao cilj da poprave materijalni i moralni položaj radnika, žuti sindikati, bez ustručavanja da i otvoreno priznaju, nemaju taj cilj... Žuti pokret stvoren je i stvara se sa izrazitim ciljem, da iz redova radnika verbuje protutežu radničkim nastojanjima za emancipacijom. Žute pokrete stvaraju kapitalisti, da bi služili interesima kapitalista, a protiv interesa radnika. U žutim pokretima sakupljeni radnici služe drugima i bore se sami protiv sebe. To, u stvari, dakle i nije njihov pokret, već pokret kapitalista u kome su radnici samo sredstvo.

Ime »žuti«, koliko se može utvrditi, ima poreklo u jednom pokretu 1900 godine kod Šnajder-Krezoa u Montcolemínu. Radnici, koji su htjeli da napuste štrajk, sakupili su se u jednom lokalnu na vijećanje. Štrajkaši su napali lokal i porazbijali prozore. Štrajkbreheri su odmah izlijepili prozore kartonima, koji su bili žute boje. Otudi im je ostalo ime »žuti«...

Otvoren cilj žutih jest, da budu štrajkbreheri. Ubijati uslove rada — ako u tome uspiju — drugim radnicima, smanjuju im plaće i produžuju radno vrijeme. Štrajkbreheri time i sami sebi kopaju grob. Jer sami za sebe, čim se normaliziraju prilike, zadržavaju još teže i gore uslove rada, nego ih imaju drugi, bolji radnici. Oni se u štrajkbreher-skome radu, ma da ga vrše pod zaštitom... ipak moraju međusobno da kuraže. Tako je 1904. god. na njihovome kongresu donešena sljedeća rezolucija:

»Radnici, koji su voljni da rade za vrijeme štrajka, a drugi im smetaju da sleđu svojim interesima, ne smiju dopustiti da se sa njima postupa kao sa kukavicama, već neka junački brane svoje pravo.«

dnevom ali enim letom ozdraviti, preurediti, pomladiti...

S proletarsko kulturo se delavcu pokaže, da ni već brez pomoči, da ve, kaj hoče in kaj lahko zahteva. Ve, da kot marksist misli strogo znanstveno in da se ne udaja nemogočim sanjarijam in da ne podleže brezvestnim nagovarjanjem.

Zagrebska »Socijalna Misao« govori v enem svojih člankov, da je proletarska kultura, odnosno razredni karakter delavske izobrazbe odločilnega značaja za moralni, intelektualni in socialni napredek proletariata. Ker samo ta in takšna kultura lahko pravilno upelje delavstvo v vse kulturne in socialne pojave današnje družbe ter mu omogoči orientacijo v tej družbi. V okvirju marksistične kulture gradi svoj duševni horizont. Ne živi več in ne hrani se več od odpadkov meščanske kulture. Ono ima svoje kulturne potrebe, skupne z milijoni svojih sodrugov. Vsaka akcija je raztrgana, razkosana in necelotna, ako ni zvezana s kulturnimi vezmi, ki so lastnina celote, razreda. Samo v kulturni izdeležanosti, samo v okvirju proletarske kulture, je delavec v stanju, da pravilno oceni politično in socialno življenje okrog sebe.

In tako se ve tudi ravnati in delati.

(Po članku Mirko Kus-Nikolajeva: Smisao radničke kulture, ki je izšel 1. novembarski številki zagrebske »Socijalne Misli«, I. V.)

I kao što svi drugi sindikalni pravci nastoje da se internacionaliziraju, i žuti rade na tome svim silama. Oni su filijale razvijenih industrijskih organizacija, koje imaju za cilj, da internacionalnim ispomaganjem, brzo i uspješno šaljući potreban broj štrajkbrehera, slamaaju velike i značajne radničke štrajkove. Jer po riječima jednog njihovog teoretika u Njemačkoj, oni su »daleko od toga, da provociraju štrajkove, već, naprotiv, moraju nastojati, da ih svim silama i svagdje otežavaju i spriječavaju«. Potpuno je isključeno svako principijelno neprijateljstvo protiv kapitala. I prije i poslije rata žuti pokret je pomociu kadar kapitalističkih organizacija u borbi protiv radnika. Što oni, pored svih nastojanja, nisu uspjeli da formiraju i svoju internacionalu, razlog je u tome, što se i privrženci žutih nerado kite tim imenom i što cijelu svoju djelatnost radije vrše u potaji, nego u punoj otvorenosti.

Njemački žuti međutim nastojali su, da pokretu svome daju i privlačno-teorijsku podlogu. Njihov program, otprilike, kaže:

»Postojeće privredno uređenje buržoaskog društva žuti Njemačke smatraju kao zdrav proizvod hiljadu godišnjeg kulturnog razvoja, koji je iz zajedničke svojine (komunizma i socijalizma) doveo do individualne (privatne) svojine«...

U raznim zemljama žuti pokreti formiraju se pod raznim imenima. Zajednička karakterna osobina svih žutih pokreta jest u tome, što su u organizaciji, u zajednici sa radnicima štatuaruno uvijek i poslodavci, koji su duhovni inspiratori i finansirerji ovoga pokreta — koji u svim zemljama naglo umire.

I ovaj naš žuti pokret, koji je nikao radi potreba naših kapitalista i kojeg su obe ruke ispružene u bogate kapitalističke džepove, umret će isto tako onoga časa, čim ga radnik — pa tako i željeznikar — bolje upozna. Taj pokret jest sluga zla!

Pozor lovci!

Popravila orožja najceneje pri novootvorjeni puškarski tvrdki

ALBIN ŠIFRER

Ljubljana, Gosposvetska cesta 12

Zraven restavracije Novi svet.

Orožje, streljivo, ribarske potrebščine.

Na čistinu sa fašističkim kleveticima!

Pokušaj Stojana Stankovića i kompanije, da klevetanjem i denuncijacijama slobodnog radničkog pokreta i njegovih predstavnika uravnaju teren formiranju fašističkog pokreta te slučaj u zagrebačkoj željezničkoj radionici, koja tu kompaniju zvanično pomaže, dali su povoda, da se pitanjem žutog radničkog pokreta pozabavi i Centrala URSSJ. Ista je obnašala shodnim, da Centralnom sekretarijatu Radničkih Komora uputi slijedeću predstavku:

U Beogradu je nedavno nikla firma »Jugoslovenskih Radničkih Sindikata«. Njen organ je »Rad i Trud«.

Iza ledja ove firme stoje zanatske i izvesne druge poslodavačke organizacije i njihovi predstavnici u Beogradu. Preko svoje službene štampe oni i preporučuju ovaj »pokret«, starajući se za rasturanje njegovog organa »Rad i Trud«.

Kako predstavnici poslodavaca gledaju na moralne kvalifikacije predstavnika »Jugoslovenskih Radničkih Sindikata« najbolje se vidi iz njihove štampe, u kojoj preporučuju ovaj »pokret« bez obzira na moralne kvalifikacije njegovih nominalnih predstavnika.

Cilj ovoga »pokreta« na čelu sa ljudima »bez obzira na njihove moralne kvalifikacije«, od iskona i isključivo je u tome, da se bori protiv pokreta slobodnih radničkih sindikata u našoj zemlji.

Sredstva kojima se on služi protiv slobodnih radničkih sindikata jesu klevete najordinarnije vrste, n. pr.:

da su slobodni sindikati, koje imamo čast da predstavljamo, agenti Internacionale, u kojoj, opet, da gospodare Nemci — sledstveno: da su naši slobodni radnički sindikati agenti Nemačke;

da oni kao agenti Nemačke vrše defetističke poslove i kao cilj svoje akcije imaju razaranje naše nacionalne države itd.,

a da su ljudi koji stoje na čelu pokreta slobodnih radničkih sindikata u našoj državi — »tudijski agenti«, »defraudanti« i »lopuže«.

Iz broja u broj »Rad i Trud« je zaveo ovakav ton i rečnik.

Pojavi pokreta »Jugoslovenskih Radničkih Sindikata« slobodni radnički sindikati nisu obratili nikakvu ozbiljnu pažnju. Njihovim parolama još manje — sem što se radi zaštite lične časti služe redovnim sudovima, gde su pale već nekoliko presude protiv predstavnika »Jugoslovenskih Radničkih Sindikata« i »Rada i Truda« radi klevete.

U novim »Jugoslovenskim« »Radničkim« »Sindikatom« slobodni radnički sindikati ne vide nikakvu opasnost za sebe, jer su naši sindikati politički jugoslovenski od kako za sebe znaju, a nacionalni su već i po tome što su u sastavu jedne opšte radničke sindikalne Internacionale u zajednici sa francuskim,

engleskim, nemačkim, belgijskim, čehoslovačkim itd. radnicima, gde nesrazmerno svojoj brojnoj snazi zauzimaju mesto među najuglednijima. Ugled naše zemlje, koji je podignut među radnicima u inostranstvu, izvesno da je velikim delom zaslužio upravo slobodnih radničkih sindikata i njihovog prestavnništva.

Ako pojavi »Jugoslovenskih Radničkih Sindikata« i »Rad i Trud« nismo obračali ozbiljnu pažnju, jer oni to nezaslužuju, naša je dužnost, da obratimo pažnju na izvesne pojave, koje se pletu oko njihove akcije, koja je, inače, sama po sebi beznačajna.

U nemoći da stvore svoj pokret na parolama protiv slobodnih radničkih sindikata, »Jugoslov. Radnički Sindikati« počeli su u svoj svakodnevni agitacioni rečnik da propiliču i ime Nj. V. Kralja, tvrdeći da je njihov pokret — »Kraljev pokret«.

Stvaranjem takve psihoze, oni nastoje svuda da se nametnu, pa su se nametnuli i šefu zagrebačke željezničke radionice, koji je za njih 20. novembra od 13 do 14 sati, za vreme rada, službeno sazvao zbor i sve radnike obvezao na prisustvovanje ovome zboru (prilažemo prepis dokumenta), a naknadno naredio da se prisustvovanje ovome zboru obračuna kao »redovan rad« (prelažemo prepis dokumenta).

Na ovome zboru ponovljene su pogrde protiv slobodnih radničkih sindikata, Radničkih Komora u našoj zemlji i vidjenih njihovih funkcionera, za koje su predstavnici »Jugoslovenskih Radničkih Sindikata« i »Rad i Trud« već osuđivani kao klevetnici, i istaknut zahtev, da se zabrani rad slobodnim radničkim sindikatima, a obezbedi monopol ovim novim »Jugoslovenskim radničkim Sindikatima«. U isto vreme, sa zbora je poslat telegram Nj. V. Kralju i predsedniku Kraljevske Vlade generalu g. Petru Živkoviću.

Osećamo kao svoju i moralnu i političku dužnost da skrenemo pažnju Sekretarijata Komora:

1. na način propagande kojim se služe »Jugoslovenski Radnički Sindikati« zloupotrebljujući ime Nj. V. Kralja, kao i ime pretsjednika Kraljevske Vlade g. Petra Živkovića;

2. na klevete koje se protiv pokreta slobodnih radničkih sindikata, Radničkih Komora i čitavog niza javnih radnika sistematski šire, i najzad,

3. na okolnost, da je za širenje takvih kleveta zagrebačka željeznička radionica za vreme rada na svojoj teritoriji službeno sazvao zbor, a za izgubljeno radno vreme prinudno provedeno na zboru, platila radnicima nadnicu kao za »redovan rad« — što po našem saznanju iznosi oko 10.000 dinara.

Iznoseći ovo, molimo Sekretarijat da ovu našu predstavku dostavi na sva nadležna mesta radi znanja.

bili najradikalniji komunisti. Ker je bilo sploh dvomljivo, da bi bili drugače dobili koga na svoj shod, so ga sklicali kar v obratne prostore železniških delavnic, vrata so pa dali zapreti, da jim ni mogel nihče uiti. In načelnikov namestnik je dal v to svrhu eno uro prej znamenje za delopust, kar je stalo državo na izgubi dela najmanj 10.000 Din, ker se je ta ura zaračunala kot storjeno delo in se je torej udeležba na shodu žolte organizacije plačala delavcem iz državne blagajne, v katero morajo prispevati vsi državljani.

Od kedaj pa uživajo žolte organizacije takšno protekcijo, da se udeležba na njihovih shodih kar službenim potom zapove? **Kateri zakon to predpisuje?** Kateri zakon dovoljuje predpostavljenim javnih podjetij, da smejo svoje podrejene s silo goniti v gotovo organizacijo?

Takih zakonov ne poznamo, iz-
vzemši v Italiji in Rusiji.

Postopek načelnikov zagrebskih železniških delavnic je v grobem nasprotju s kraljevim manifestom, ki daje delavstvu zagotovilo svobodnega strokovnega organiziranja, kakor tudi z zagotovili pristojnih ministrov, da se delavstvu ne bodo kratile pridobljene pravice.

Prizadeto delavstvo je upravljeno ogorčeno nad takim postopanjem fašističnonavdahnjenih funkcionarjev žoltih organizacij in je potom Delavskih zbornic vložilo na pristojnem mestu odločno spomenico.

To mora ostati prvi in zadnji poizkus, uvajati pri nas fašistične metode s podporo državnih nastavljenec, ob službenem času, v službenih prostorih in na račun državne blagajne.

Za svobodne strokovne organizacije!

Delavska zbornica enodušno proti naklepom žoltih organizacij.

Sklep upravnega odbora delavske zbornice se glasi:

»Po diskuziji o nameri vodstva jugoslovenskih nacionalnih radničkih sindikatov, da zaprosi v posebni avdijenci pri kralju za to, da se uzakonijo ti sindikati kot pravne ustanove delavcev in nameščenec, je ugotovil upravni odbor delavske zbornice, v katerem so zastopani pripadniki strokovnih organizacij vseh smeri, soglasno, da ima jugoslovensko delavstvo in nameščenstvo prisilne stanovske organizacije že v svojih delavskih zbornicah.

Upravni odbor delavske zbornice je mnenja, da morajo obstojati poleg delavskih zbornic še svobodne organizacije delavcev in nameščenec, v katerih prihaja volja in inicijativnost delavstva bolj do izraza, kakor v prisilnih organizacijah. **Svobodne strokovne organizacije morajo biti faktor, ki je poklican, voditi tudi same delavske zbornice kot prisilne organizacije delavcev in nameščenec.**

Načelo slobodnih stanovskih zastopstev je uzakonjeno tudi v zakonu o zaštiti delavcev, priznato v mnogobrojnih izjavah zastopnikov vlade in odgovarja tudi mednarodnim pogodbam, katere je podpisala tudi naša država.

Načelni sklep upravnega odbora delavske zbornice sloni vsekakor na trdnih temeljih razvitih strokovnih organizacij delavcev in nameščenec. Nerazumljivo in precej smešno je, kar zahteva Stankovića žolta malenkostna organizacija, ki živi od samih tujih podpor. Vrhutega je država doslej vedno simpatično upoštevala mednarodne dogovore, ki vsebujejo precizno določbo, po kateri je zamisel žoltih nemogoča, neglede na to, da bi se delavskemu razredu delala očitna krivica s tem, da bi se mu odvzela koalicijska svoboda in svobodno razgovarjanje in razmotrivanje o svojem socijalnem položaju.

Proti svobodi organiziranja.

Vse bolj in bolj jasno postaja, zakaj so beograjski delodajalci z g. Milanom Stanojevićem na čelu ustvarili žolti pokret. Pred vsem jim je ta pokret potreban, da z njegovo pomoćjo rušijo delavske ustanove in s tem zmanjšajo odpor zoper delodajalske zahteve za reviziju naše socijalne zakonodaje. S tem se tudi pojašnjuje, zakaj so se žolti z vsemi sredstvi lotili obrekovanja in sramotitve delavskih zbornic, ki jih bodo seveda, mimogrede omenjeno, pripeljale pred sodišče.

Vzporedno s to akcijom protidelavskih ustanov v Jugoslaviji, nastopaju žolti tudi **proti internacionalnim delavskim ustanovam**, proti internacionalnim delavskim organizacijam in mednarodnemu biroju dela.

Internacionalne zveze, ki jih vzdržuju naše svobodne delavske organizacije in tudi kršćanske delavske organizacije s svojim prijatelji v drugih državah, so prav koristne, dovoljene in potrebne že radi tega, ker **obstoje internacionalne pravne ustanove, v katerih se delavci celega sveta in delodajalci celega sveta sastajaju in delaju kot celina.** Ali žoltim je ravno to glavni cilj, da preko naših zakonitih državi in družbi potrebnih in zelo korisnih internacionalnih zvez, ubijaju ugled teh internacionalnih ustanov, posebno pa Mednarodnega biroja dela, ki je, radi njegove akcije proti delodajalskim zahtevam, postal delodajalcem oster trn v peti.

Sedaj se vrši še dalje razkritje kart. Sedaj prihaja odkrita akcija žoltih protiv svobodi organiziranja delavstva in svobodnih strokovnih organizacij. Žolti list »Rad i trud« u svoji številki od 21. novembra piše, kako bo žolta centrala začela priprave, da organizira deputaciju h kralju. Ta deputacija naj bi zahtevala:

Da se jugoslovenski delavski sindikati (strokovne organizaci-

je) uzakonijo kot pravne ustanove delavcev in nameščenec in na ta način delavski sindikati postanejo kot gospodarske in kulturno-prosvetne organizacije... itd....

Rečeno to s priprostim delavskim jezikom pomeni, da bi žolti radi, da se njim in njihovemu na papiru obstojećemu »jugoslovenskemu delavskemu sindikatu« prizna monopol za organiziranje in zastopstvo vseh delavcev in nameščenec Jugoslavije.

kakor je to danas v fašističnu Italiji. V isti številki »Rad i trud« nas sprašuju žolti, s kakšno pravico jim pravimo fašisti? Odgovor je docela priprost: oni zahtevaju monopol na strokovno organiziranje, ki obstoja izključno v fašističnu Italiji in v Sovjetski Rusiji. Mi jih sicer ne moremo uvrščati med boljševike, ali služba delodajalcem, javno hvalisanje nemških fašistov in povdaranje zahtev italijanskih fašistov jasno pričaju, po kakšnih vodah plavaju naši žolti.

In to je pravzaprav najpravičnejša pot za njihovu smrt.

Sicer je docela razumljivo, da kriče žolti, naj se jim da monopol za organiziranje delavcev. Zakaj brez sile od drugod se tipom, kakršni so ti žolti, ne bi nikdar posrećilo, da bi ustvarili delavsko gibanje. Za to je potrebno, da se ljudje organiziraju sami iz čustva potrebe in prepričanja. Kdo si more predstavljati, da bi delavci šli za pokretom, kateremu je kum g. Milan Stojanović, vodja socijalno najreakcionarnijih delodajalcev u državi; za pokretom, kateremu načeluju znani komunistični odpadki Stojan Stanković in Voja Jankićević? Ako delavce nikdo s palico ne požene v takšne organizacije, se ne bodo vćlanili. In prav ćudovita drznost je v teh žoltih, da staviju odgovornim faktorjem u državi tako nemogoćo

Fašistični poskusi žoltih organizacij.

V železniških delavnicah v Zagrebu so bili delavci med delovnimj urami prisiljeni prisostvovati shodu nacionalne organizacije. — Delavci so ogorćeni. — Svobodne strokovne organizacije so potom Delavske zbornice vložile protest.

V zagrebskih železniških delavnicah je bil 20. novembra t. l. nabit tale razglas:

Zagreb, 20. novembra 1930.

Okrožnica štev. 78.

Vsem oddelčnim načelnikom!

Potom lepakov je bilo delavstvo železniških delavnic obvešćeno, da se danas, dne 20. novembra 1930, med 13. in 14. uro, pred delavnicu za montažo lokomotiv (zapadno pročelje), vrši shod jugoslovenske narodne organizacije.

Zato naj se da ob 13. uri znak s tovarniško sireno za prekinitev dela. Vratariju naj se naroći, da ne sme nikogar pred obićajnim delopustom, to je pred 14.10 uro,

pustiti iz delavnic brez izrecnega pismenega dovoljenja pristojnega načelnika oddelka.

Načelnik delavnic:

v z. V. Vrbanić.

Računskemu oddelku je pa bilo izdano tole naroćilo, št. 2348-I-r.:

Zagreb, 21. novembra 1930.

Vsem oddelkom!

Blagovolite vćerajšnju uro kot redno delovno uro zaraćunati (ko se je vršil shod. Op. ur.).

Načelnik delavnic: Jurman.

Tako, torej! Načelnik železniških delavnic, državnega podjetja, dovoljuje kaj takega žolti organizaciji, na čelu katere stoje med drugimi tudi ljudje, ki so še do pred kratkim

zahtevo, zahtevo po ukinitvi svobode delavskega sindikalnega organiziranja.

V našem zakonu o zaštiti delavcev se jasno in glasno piše, da imajo delavci in nameščenci pravico, da se svobodno organizirajo za zaščito svojih kulturnih in prosvetnih interesov. Delodajalci so zahtevali omejitev te svobode in to, gleite, zahtevajo njihovi žolti zavezniki. No, dosedaj je mnogokrat od strani posameznih ministrov in od strani vlade kot celine bilo javno povedano, da se bo spoštovala svoboda sindikalnega organiziranja.

To se samoposebi razume že iz tega,

ker obstoje mednarodni dogovori, ki jih je naša država podpisala in s katerimi je garantirana svoboda delavskega strokovnega organiziranja.

To je predpisano v sami mirovni pogodbi v Versajlu; predpisano je v Ustavu dela, po katerem dela Mednarodni urad dela, in v celi vrsti konvencij, sklenjenih v Ženevi.

Pod vsemi temi mednarodnimi pogodbami je podpis naša država. Samo popolni nevedneži, zaslepljeni z mržnjo do delavstva, se lahko drznejo staviti svoje zahteve,

da se vse te mednarodne obveze ne spoštuje in da se njim, ubogi ničevni grupici, da monopol na organiziranje,

in da samo oni smejo zastopati pol drugi milijon delavcev in nameščen-
cev Jugoslavije.

Pričakujemo da bo, ako se pojavi taka sramotna zahteva pred katerimskoli organom državne oblasti, ista z gnusom odbita.

Našim delavcem in nameščen-
cem ni potreben nikak monopol, nego jim je potrebno, da se njihova pravica svobodnega organiziranja spoštuje.

Delavstvo je dosedaj svoje pravo znalo zaščititi in bo to znalo tudi v bodoče. O tem se bodo tudi žolti prav hitro prepričali.

Dr. Živko Topalović.

„Jugoslovanski železničar“ in nov konzorcij našega lista.

»Jugoslovanskega železničarja« je silno razburila vest, da je naš list »Ujedinjeni železničar« spremenil svoj konzorcij, tako da so v njem bivši železničarji, ki niso več odvisni od visokih gospodov, ki se udeležujejo v Zvezi, in pri »Jugoslovanskem železničarju«.

Kakor znajo samo Zvezarji, so tudi to pot pokazali svoje pravo lice. »Jugoslovanski železničar« je zadnjič prinesel značilen članek »Sprememba pri internacijonalu«, v katerem grozi. Zvezarjem baje ne sme nihče kratiti pravice, če bodo sedaj tudi oni izvajali potrebne posledice, da bo državno prometno osoblje obvarovano pred raznimi ne-
železničarji, ki delajo po navodilih internacijonale itd.

Pri marib. sodišču je že vse polno aktov, kjer so gotovi nacionalni železničarji pod krinko narodnosti in ljubezni do domovine krivično denuncirali svoje tovariše v službi, seveda anonimno, brez podpisa. Podpis, s katerim bi naj stopili za svoje lažnjive klevete pred sodišče, so nadomestili z dično rožo: »Mi zvesti sinovi domovine.« Kljub temeljiti preiskavi in zasliševanju odličnih nacionalistov med mariborskimi narodnimi železničarji, teh piscev ni bilo mogoče izslediti.

Dobro se torej zavedamo, kaj pomeni grožnja »Jugoslovanskega železničarja«. Tudi konfident Ivan Pečnik je bil nacionalni železničar. Tudi on se je smatral za zaščitnika države in je še v sodni dvorani gro-

zil, a ko se je moral zagovarjati, je pred sodnikom zatajil, da že ima za seboj kaznen 3 letne robije radi nevarne tatine.

»Ujedinjeni železničar« zastopa le pravico in poštene železničarje. Njegov konzorcij se groženi radi tega ne bo ustrašil, kljub temu, da se zaveda, kaj pomenijo grožnje narodnega »Jugoslovanskega železničarja«. Poučili so nas sodni akti. Tako naivni pa seveda nismo, da bi v času, ko igrajo prvo violino v vrstah nacionalistov razni Pečniki, ko so na dnevnem redu anonimne ovadbe nacionalnih železničarjev, da bi izpostavljali odvisne železničarje nevarnostim persekucij denuncijantov.

Zato pa predstavljajo naš konzorcij sami bivši železničarji, ki železničarsko službo prav dobro poznajo in so s svojim večletnim ne-sebičnim delom za železničarje tudi dokazali, da so upravičeni govoriti imenom železničarjev in zanje delati.

Člani konzorcija »Ujedinjenega železničarja« bodo delovali le v okvirju zakonitih predpisov in bodo za to tudi za vsako besedo v listu po zakonih odgovarjali pred sodiščem, če bo treba. Nedosegljivi pa bodo za one, ki bi se hoteli znašati radi svoje onemogle jeze nad aktivnim železničarjem v službi.

Preveč računamo s težkimi razmerami, s časom in pa z onimi, ki neprestano grozijo. Preveč dobro vemo, s kom imamo opraviti.

Manjkavosti radničkog Pravilnika.

Sada, pošto se vrši prevodjenje radnika na novi Pravilnik, izbijaju sve jače manjkavosti istoga. Jedna od glavnih manjkavosti Pravilnika jest u tome, što Pravilnikom nisu osigurana i finansijska sredstva za njegovo provodjenje. Pravilnik predviđa automatska napredovanja, a prelazne odredbe garantuju radništvu samo »dosadanje plate«. Kod toga znamo, da ima kod željeznice radnika po 6 i više godina, koji još uvijek primaju na sat samo 3 dinara. I po novom Pravilniku dobivati će taj radnik samo Din 24.— dnevno, iako mu po tabeli plaća pripada Din 26.—, a ako računamo samo 20% povećane nadnice, imao bi da dobije najmanje Din 31.—. Jer Pravilnik nema osigurane finansijske podloge, biti će taj radnik ošteten dnevno za Din 7.—. Uzmimo kvalifikovanog radnika sa 30 godina službe i koji prima zaradu od Din 7.— po satu. Po novom Pravilniku pripada ga osnovna plaća u iznosu od Din 54.—, koja, ako bi mu se uvećala samo za 30%, mora iznositi Din 70.— dnevno. Kako je budžet za ovu godinu sastavljen prije donošenja Pravilnika i jer neprestano čitamo okružnice o potrebi štednje, oprav-

dana je bojazan, da i u novoj budžetskoj godini ne bude bolje i da se odredbe čl. 123., da »će se plaće narednim povišicama iznivielisati u granicama budžetskih mogućnosti«, neće moći provesti, a još manje će se provadjati »automatska napredovanja«.

Upozoravamo mjerodavne faktore na sve te nedostatke, koje se u ovoj godini neće moći odstraniti (jer se radi pomanjkanja kredita svestrano uvode besplatni dopusti), s time, da se u narednoj budžetskoj godini kod personalnih izdataka unese posebna stavka u svrhu izjednačenja plaća u smislu odredba člana 123., a isto tako i stavka za »automatska unapređenja«.

O propisima novog penzijskog fonda već smo govorili i utvrdili, da one donose poprečno sniženje radničkih plaća za oko 10%, što će imati za posljedicu pooštrenje krize, jer će se kupovna moć svih radnika osjetno smanjiti. Osim toga, taj umjetni način redukcije plaća željezničkim radnicima imati će odziva i u privatnim poduzećima, koja će isto nastojati, da snize plaće svojim radnicima, samo sa tom razlikom,

što samo diferencija neće ići u korist nikakvog penzionog fonda, već u džepove kapitalista. Za penziono osiguranje predviđeni su veliki tereti, koji će teretiti radništvo. Osim toga i sama saobraćajna ustanova morati će da ulaže godišnje oko 35 miliona dinara redovno, a povrh toga još i iznos, koji će odgovarati svoti, koju će kroz deset godina radnici naknadno uplaćivati. I tu ne znamo da li će u narednim budžetima biti u tu svrhu odobren unesen potreban kredit (potrebno će biti oko 48 miliona dinara godišnje). Bez potpunoga i točnoga plaćanja toga iznosa sa strane države, penzioni fond osuđen je na smrt.

Promjena pravilnika o sporednim prinađležnostima.

Ponovni predlozi Saveza.

Obzirom da u skorom vremenu predstoji donošenje novog Pravilnika o sporednim prinađležnostima, smatrao je naš savez za potrebno, da komisiji, koja na izmjenama toga Pravilnika radi, ponovi sve naše ranije predloge. Glavni zahtjevi, koje se je ponovilo, su sljedeći:

1. Da se poviše iznosi putnih troškova za sve niže kategorije službenika, a istovremeno da se uredi i odobri putne troškove za zanatlije i radnike.

2. Putni paušali neka se zagarantuju i pružnim ophodnicima i stražarima (desetarima).

3. Za sve manevarsko i skretničarsko osoblje neka se mjesto kilometraže zagarantuje posebne »manevarske doplatke«, a za nadložače, lampiste, popisače kola i za primaocce vlakova funkcijske doplatke.

4. Noćne doplatke neka se odobri svima službenicima, imenovanom i radničkom osoblju, kad vrši noćnu službu, a iznos iste neka se poviši.

5. Za vozopratno i strojno osoblje neka se mjesto kilometraže uvede satnina po sljedećim principima:

Osoblje, imenovano i neimenovano, koje je uposlono u voznoj službi, dobivati će posebnu odštetu za povišene izdatke na pruzi i za naporniju službu, i to satninu. Satnina pripada: vozopratnom i strojnom osoblju.

Satnina se dijeli: na normalnu, sniženu i prenoćnu.

Normalna satnina pripada osoblju za sve vrijeme faktične službe od vozno-rednog odlaska i dolaska vlaka u kranju, odnosno predajnu stanicu i za povratak po voznom-rednom odlasku iz kranje do dolaska u domicilnu stanicu, ne računajući zakašnjenje do polovice sata.

U normalnu satninu uračunava se tome osoblju i vrijeme, propisano za prijem, odnosno za predaju voza ili stroja i to jedan sat, a ložacima 2 sata. Samo u slučajevima, ako je vrijeme od preuzetca vlaka od vozno-rednog odlaska manje od 1 sata, računa se faktički u službi provedeno vrijeme.

Neophodno je nužno, da se o svestranom poboljšanju položaja radničkog osoblja vodi računa. Sa današnjim svojim plaćama radništvo neće moći izdržati teret redovnog i naknadnog plaćanja, a bez toga, opet, sam penzioni fond postaje mrtvim rođjenčtom. Mora se imati u vidu, da će u prvih 10 godina otići u penziju oko 10.000 radnika, koji će potraživati godišnje oko 85 miliona penzije, koja se sa oko 60 miliona redovnih prinosa nikako neće moći isplaćivati. Potrebno je, dakle, sakupiti više sredstava, nego će iznositi redovni prinosi, nu ta će radnici moći doprinjeti samo tada, ako im se poboljšaju plaće. — Radnik.

Ako u kranjoj, odnosno predajnoj stanici od dolaska do odlaska ne traje dulje od 4 sata, zaračunavat će se to vrijeme u normalnu satninu. Sa normalnom satninom plaćati će se:

1. Voznja na stroju.
2. Voznja u službenom vozu u odredjenu stanicu za prijem voza.
3. Voznja sa vozom u svrhu školovanja i prepoznavanja pruge.
4. Čekanje partije izvan svoje stanice za prijem voza.
5. Rezervne partije od vremena, kad budu pozvane u službu.

Vrijeme nad 30 minuta zaračunavat će se kao cijeli sat.

Snižena satnina. Vrijeme od predaje odnosno prijema novoga voza, koje traje dulje od 4 sata u kranjim ili predajnim stanicama, gdje je za osoblje propisan počinak, plaćati će se sa sniženom satninom pod uslovom, da je za osoblje na raspolaganju prenoćište i postelja za počinak. Snižena satnina pripada osoblju i za vožnju bez službe, bilo da se vozi brzim ili osobnim vozom, a svrha vožnje jest preuzimanje voza ili pak povratak kući poslije izvršene predaje. Voznja bez službe u teretnom vozu, na stroju ili pak službenim vozom, plaćat će se sa normalnom satninom.

Satnine neka iznose: kod vozovodje i strojevodje normalna satnina Din 4.50, snižena Din 2.25; kod prtljaza-manipulanta Din 4.—, snižena Din 2.—; konduktera, zavraca i ložaca Din 3.50, snižena Din 1.75. Iznos za prenoćenje neka za sve bude Din 25.—.

Vozopratnom i strojnom osoblju za službu po gorskim prugama iznad 15% isplaćivati će se za 50% povišena satnina.

Pošta priključena Prometnomu Ministarstvu.

Dne 8. decembra 1930 je bil podpisan poseban zakon, s katerim so pošta, telegraf in telefon, poštna hranilnica, avtomobilski promet in gradnja železnice prenešeni iz gradbenega ministarstva ter podrejeni ministarstvu saobraćaja. Tozadevni zakon se v glavni glasi:

Zakon o ureditvi vrhovne državne uprave z dne 31. marca 1929 se menja tako-le:

1. V čl. 3., točka 8 (Gradbe) se brišejo na koncu besede: »... projektiranje državnih železnica v sodelovanju z zainteresiranimi ministarstvi, gradnja državnih železnica, nadzor nad gradnjo samoupravnih in privatnih železnica, uprava pošte, telegrafa in telefona, Poštne hranilnice, čekovnega in clearing-prometa in uprava javnega avtomobilskega prometa.«

2. Namesto sedanje točke 9. istega zakona pride naslednje: »Točka 9. (Promet): Državna prometna politika, nadzor nad vsemi železnicami, voznimi prometnimi ustanovami in uporabe tarif na državnih železnicah in parnikih, odobritev tarif na privatnih železnicah in parnikih v javnem prometu, eksploatacija državnih železnica, projektiranje državnih železnica v sodelovanju z zainteresiranimi ministarstvi, gradnja državnih železnica, nadzor nad projektiranjem samoupravnih in privatnih železnica, nadzor nad njihovo eksploatacijo, nadzor nad eksploatacijo in varnostjo samoupravnih in privatnih parnikov v javnem prometu, projektiranje in gradnja prista-

nišč, vzdrževanje in eksploatacija pristanišč, načrtov potovanja, pospeševanje turizma v sodelovanju z ministarstvom za trgovino in industrijo, uprava pošte, telegrafa in telefona, Poštne hranilnice, čekovnega in clearing-prometa in uprava javnega avtomobilskega prometa.«

Za izvedbo tega zakona je pooblaščen prometni minister, da predpiše potrebne uredbe.

Ta zakon je zelo važen in bo sigurno imel dalekosežne posledice tako za pošto kakor za železniško osoblje. Danes obstoje za eno kot drugo osoblje različni predpisi, zlasti glede službene dobe, službene obleke, postranskih prejemkov, voznih ugodnosti itd. ter se bo v kratkem začelo obojestransko (tako od strani organizacij, kakor tudi od strani uprave) delati na čim večjem izenačenju predpisov poenostavljenja uprave.

Povdariti moramo, da bomo morali v najkrajšem času izvršiti važne in dalekosežne izmenjave tudi na našem organizacijskem polju in bo naša prva dolžnost, da se organizacije osoblja čim bolj zbližajo in strnejo v celoto. To bo neobhodno potrebno izvršiti čimprej, da se skupno in enotno pripravimo na akcijo za zboljšanje svojih ekonomskih in moralnih interesov. Dolžnost naših podružnic v vseh krajih je, da takoj navežejo stike s poštanim osobljem ter sporoče centrali, kakšno stališče zavzema zlasti organizirano poštno osoblje. Širša seja našega saveza in

posebno še prihodnji kongres saveza bo moral vprašanje ustvaritve enotne organizacije temeljito obravnavati in sprejeti vse potrebne sklepe. Do tedaj pa bo dolžnost našega saveza, da stopi v stik z vsemi organizacijami poštne osebe, da se

medsebojno zblizamo in začnemo z enotnim delom glede vseh skupnih vprašanj.

Rezultat novega zakona mora biti med drugim tudi enotna organizacija vsega železniškega in poštne osebe.

Novi načrt zakona o zavarovanju delavcev.

Po 6. januarju 1929 so podjetniški krogi začeli s smoteno akcijo, da bi se revidiralo razne delavsko-zaščitne zakone in sicer v tem pravcu, da bi se razbremenilo delodajalce ter znižalo dajatve delavstvu, odnosno preveliko bremena za ta zavarovanja na rame delavstva. Delavske strokovne organizacije so lansko leto izvedle proti tem nameram delodajalcev odločno obrambno akcijo ter se postavile na stališče, da se delavska zaščitna zakonodaja ne sme revidirati, pač pa naj se vse določbe zakonov izvajajo in zakonodaja še spopolni, zlasti z izvedbo starostnega in neizglednega zavarovanja.

Kljub odločnemu stališču strokovno organiziranega delavstva in delavskih zbornic pa se je postavilo ministarstvo za socialno politiko na stališče revizije dosedanjih zakonov ter je poslalo pretekli teden novo izdelani načrt v presojo prizadetim.

Ugotoviti moramo, da delodajalske organizacije na ta načrt molče, kar je za delavstvo sigurno slabo znamenje in pomeni, da načrt predvideva gotova poslabšanja sedanjega stanja. Vsled tega mora biti vse organizirano delavstvo pozorno in se zavedati odločilnosti ter temu primerno odločno nastopiti v obrambo vseh dosedanjih pravic in istočasno zahtevati spopolnitev socialne zakonodaje. Železničarji pri tem zakonu nismo direktno tangirani, vemo pa iz dosedanje prakse, da se bo v najkrajšem času skušalo tudi pri železnici določbe bolniškega zavarovanja prilagoditi splošnim določbam. Zato je dolžnost vseh železničarjev, da se bodo odzvali pozivu strokovnih central ter roko v roki z ostalim delavstvom nastopali za zahteve po izvedbi socialne zakonodaje, ker s tem bodo branili svoje lastne pravice.

Kaj predvideva novi načrt?

Prispevki za zavarovanje za slučaj bolezni znašajo normalno po 5% ter se smejo povišati v slučaju primanjkljaja največ do 7%. Ako je primanjkljaj, pa se morajo zmanjšati tudi dajatve. Poleg tega se plačuje še 3% prispevek za zavarovanje za slučaj starosti, onemoglosti in smrti. Te prispevke plačata na polovico delodajalec in delojemalec.

Podlaga za odmero prispevkov.

Prispevki se odmerjajo na podlagi zavarovane mezde. V ta namen so razdeljeni zavarovanci v osem razredov, in sicer:

V I. razred spadajo zavarovanci z dnevno plačo do 15 Din. Zavarovana mezda znaša 10 Din.

V II. razred s plačo od 15—20 Din. Zavarovana mezda 15 Din.

V III. razred s plačo od 20—25 Din. Zavarovana mezda 20 Din.

V IV. razred s plačo od 25—30 Din. Zavarovana mezda 25 Din.

V V. razred s plačo od 30—40 Din. Zavarovana mezda 30 Din.

V VI. razred s plačo od 40—60 Din. Zavarovana mezda 40 Din.

V VII. razred s plačo od 60—80 Din. Zavarovana mezda 60 Din.

V VIII. razred s plačo od 80 Din dalje. Zavarovana mezda 80 Din.

Dajatve za slučaj obolenja.

Za določitev podpor so razdeljeni zavarovanci v 3 kategorije, in sicer:

1. Člani brez kvalificiranega članstva.

2. Člani, ki so bili v teku enega leta, preden so poslednjikrat pristopili v zavarovanje, vsaj 6 mesecev člani urada ali pred obolenjem nepretrgoma vsaj 30 dni.

3. Člani, ki so bili v enem letu neposredno pred obolenjem vsaj 10 mesecev, ali tekom 2 let vsaj 18 mesecev člani urada.

Člani pod točko 1. dobe v slučaju obolenja in sicer najdalje za dobo 26 tednov brezplačno zdravniško pomoč, zdravljenje in sicer ter manjše pomožne priprave za zdravljenje (očala itd.).

V slučaju smrti pogrebno v 30 kratnem iznosu zavarovane mezde.

Člani pod točko 2. to, kar člani pod točko 1. Poleg tega se največ za dobo 26 tednov hranarino v iznosu pol zavarovane mezde in sicer od 4. dne dalje, ko je nastopila delanežmožnost.

Članice, ki so bile v teku 1 leta, preden so pristopile poslednjikrat v zavarovanje, vsaj 6 tednov članice ali pa, ki so bile članice neposredno pred porodom nepre-

trgoma 90 dni, dobe v slučaju poroda: Babiško pomoč, zdravljenje in zdravila in manjše pripomočke za zdravljenje. Mesto tega jo sme pristojni okrožni urad poslati v bolnišnico, toda največ za 14 dni.

Člani pod točko 3. dobe: Vse to, kar člani pod točko 1. Potem: Večje pomožne priprave za zdravljenje, zdravljenje zob, plombe in naprava umetnega zobovja; hranarino v višini dveh tretlin zavarovane mezde in sicer najdalje za dobo 26 tednov. V slučaju smrti zakonskega druga 300 Din pogrebne.

Članice-porodnice dobe vse to, kar članice pod št. 2, poleg tega še 4 tedne pred porodom in 6 tednov po porodu porodnino v znesku 3/4 zavarovane mezde; za opremo deleta za vsako rojeno dete 150 Din. dojnino za dobo 12 tednov po 4 Din na dan. Do dojnine ima pravico šele, ko je popolnoma izžrpala bolniško podporo.

Svoji imajo pravico do teh dajatev: Pravico do zdravnika, zdravljen in zdravljenja. Do teh dajatev ima pravico svojec tudi, če preneha članstvo člana in sicer toliko časa, da je lečenje končano, toda najdalje do 26 tednov.

Zdravljenje v bolnišnici — največ štiri tedne.

V slučaju poroda: Do babiške pomoči, do zdravnika in brezplačnega zdravljenja, do bolnice, toda največ 14 dni in do dečje opreme v znesku 150 Din za vsakega rojenega otroka.

Torej člani pod 1. sploh ne dobe hranarine ter tudi članice v slučaju poroda ne dobe nobene zdravniške pomoči in tudi ne nobenih podpor.

Člani pod 2. dobe le zmanjšano hranarino in sicer le 50%, rodbinski člani pa nimajo sploh nobenih pravic do zdravljenja in zdravljen.

To je torej občutno poslabšanje napram dosedanjemu stanju in na tako poslabšanje delavstvo nikdar ne bo pristalo.

Nezgode.

Še bolj so poslabšane dajatve v slučaju nezgode, kjer se je ukinila za prvih 10 tednov cela plača in se bosta izplačevali le dve tretjini plače.

Ako se pripeti nezgoda, ima član pravico ne glede na dobo trajanja članstva do sledečih podpor: Do zdravnika, zdravljen in drugih pripomočkov, dokler ne ozdravi. Do hranarine v znesku dveh tretlin zavarovane mezde in sicer do končanega lečenja, a najdalje 26 tednov.

Do rente, dokler traja nesposobnost za delo in sicer od 27. tedna dalje odnosno od dneva, ko se je ustavila hranarina.

Renta se odmerja na podlagi zavarovane letnega zaslužka, ki se po novem zakonu ugotovi na sledeči način: Ugotoviti se mora vedno letni zavarovani zaslužek za 300 dni. Če ni bil ponesrečenec v letu pred nezgodo zavarovan 300 dni, se prišteje za oni čas, kolikor je bil ponesrečenec manj zavarovan od 300 dni, ponesrečenecemu zaslužku se zmnožek, ki ga dobimo, ako pomnožimo število manjkajočih dni (do 300) z zavarovano mezdo najnižjega razreda, to je 7 Din 10 p.

Na podlagi tako določenega letnega zavarovane zaslužka se izračuna renta in sicer: Če znaša delanežmožnost manj kot 60 odstotkov le na podlagi treh četrtin zavarovane letnega zaslužka. Če pa leži ponesrečenec v bolnici, prejema svoji mesto rente polovico pripadajoče hranarine.

Ako ne znaša delanežmožnost nad 20%, dobiva ponesrečenec rento le skozi dve leti, nato pa dobi odpravnino, ki je enaka vsoti pomnoženega zavarovane letnega zaslužka s tolikimi odstotki, kolikor odstotkov znaša delanežmožnost. Ako se je zavarovane smrtno ponesrečil, dobi vdova eno četrtino zavarovane letnega zaslužka. Po toliko tudi otroci. Toda skupna renta ne sme biti nad tri četrtine letnega zavarovane zaslužka.

Ako se vdova na novo poroči, dobi enkratno odškodnino v znesku polletnega zavarovane zaslužka.

Podpore v slučaju onemoglosti, starosti in smrti.

Za dosego pravice do teh rent so določeni sledeči pogoji:

Pravico do rente za onemoglost ali do dečjih rent ima član, ki je bil zavarovan vsaj 520 tednov; do pogrebne in posmrtno podpore pa tisti, ki je bil zavarovan vsaj 728 tednov.

Do rente v slučaju onemoglosti ima pravico vsak, ki je začasnó ali trajno onemogel. Za trajno onemoglost se smatra vsak, ki ni sposoben zaslužiti niti tretjine tega, kar zasluži telesno in duševno zdrave osebe ali pa, ki je star nad 65 let. Začasna renta znaša polovico hranarine, do katere bi imel onemogel pravico na podlagi svojega zadnjega zavarovanja. Trajna invalidnina in starostna renta se pa določata na podlagi dobe zavarovanja in letnega zaslužka zadnjih petih let.

To so v glavnem določbe novega projekta glede dajatev. Da zamorete primerjati, kakšno poslabšanje se namerava vpeljati napram dosedanjemu stanju, prinašamo v izveščku odgovarjajoče določbe sedanjega zakona o zavarovanju delavcev?

a) V slučaju bolezni.

Po sedanjem zakonu ima zavarovane pravico ne glede na dobo članstva do zdravnika, zdravljen, do kopeli, pomožnih priprav za zdravljenje vseh vrst, do hranarine, če traja nesposobnost za delo dalj kot 3 dni.

Članice porodnice, ako so bile članice v enem letu preden so pristopile poslednjikrat v zavarovanje vsaj 3 mesece, ali pa, ako se je pripetil porod po nepretrganem tromesečnem članstvu, do teh dajatev: Do babiške pomoči, do zdravljenja, do bolnice, do porodniške podpore 2 meseca pred in 2 meseca po porodu v znesku tri četrtine zavarovane mezde; do podpore za dečjo opremo v 14-kratnem znesku zavarovane mezde, do dojnine dnevno 3 Din skozi 20 tednov.

Svoji člana ne glede na trajanje dobe njegovega članstva: Do zdravnika, zdravljen, zobne nege, plombe, bolnice za dobo 4 tednov. V slučaju poroda pod pogojem, da je obstajalo članstvo, kot pri članicah porodnicah: Do babiške pomoči, zdravnika, zdravljen, bolnice (28 dni), do pred- in poporodnice in sicer po Din 1,50 na dan 4 tedne pred in 4 tedne po porodu; do dečje opreme v 14-kratnem znesku zavarovane mezde člana in do dojnine skozi 20 tednov po 3 Din na dan.

b) V slučaju nezgode.

Če je poškodovanec bolan manj kakor 10 tednov, dobiva dve tretjini hranarine. Če je bolan več kot 20 tednov, dobi 100% rento in sicer izračunano na podlagi letnega zavarovane zaslužka, ki je najmanj za tretjino ugodnejši, kakor pa po novem osnutku.

Ponesrečenec, ki se leči v bolnici, dobi poleg tega še 100% rento. Ako znaša delanežmožnost radi nezgode nad 10%, dobi rento, dokler traja delanežmožnost in sicer na osnovi 100% zavarovane letnega zaslužka.

Če je smrtna nezgoda, dobi vdova tretjino zavarovane letnega zaslužka, otroci eno četrtino. Skupna vsota ne sme presegati letnega zavarovane zaslužka ponesrečenega moža.

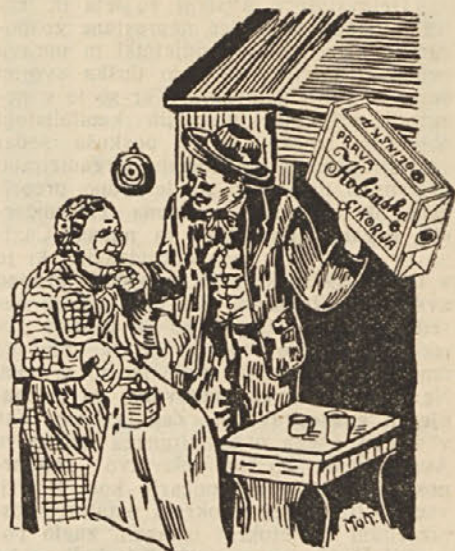
Kongres avstrijskih železničarjev.

(Poročilo našega poročevalca, ki se je udeležil kongresa.)

V težkih, resnih časih se je sestel letos kongres avstrijskih železničarjev, ki se vrši po statutih vsake tretje leto. Od vseh strani se napada avstrijsko železničarsko organizacijo, ki je trn v peti vsem anti-marksiatom. Mesece se že vodi polemika o potrebi reforme pri zveznih železnicah, predložen je bil v parlamentu nov zakon o zveznih železnicah, s katerim se hoče omejiti in zmanjšati gospodarske in socialne pravice aktivnih in upokojenih železničarjev. Skušajo odpraviti pravo soodločevanja železničarjev, omejiti v splošnem delokrogu personalnih komisij in delavskih zaupnikov. Z eno besedo: v času, ko preživlja Avstrija novo in težko gospodarsko krizo, ki se zelo občuti tudi že na železnicah, v času, ko bi bilo najbolj potrebno čim tesnejše sodelovanje z vsemi železniškimi uslužbenci in njih organizacijami — v tem času napove uprava boj organizacijam.

Ko je avstr. socialistična stranka preprečila v parlamentu sprejem novega zakona o zveznih železnicah, so nasprotniki železničarske organizacije riskirali vladno krizo, razpust parlamenta in nove volitve, da bi si priborili novo večino, s katero bi mogli izvesti svoje protidelavske načrte. Tudi ta korak jim je spodletel ter so se avstrijski socialisti vrnili v parlament še močnejši.

Krščanski socialisti so v zvezi z avstrijskimi fašisti pod naslovom »depolitizacije uprave zveznih železnic« postavili na vodilna mesta same »izkušene ljudi«, ki naj bi zatrti močno, svobodno železničarsko organizacijo. Za predsednika železnice je bil imenovan krščanski socialist dr. Dollfuss, za generalnega direktorja g. Straffella. Začele so se redukcije in čiščenje železnic. Že razpisane volitve v personalno komisijo je generalna direkcija sistirala, koncem novembra je prepovedala pobiranje članarine za organizacijo na železniškem ozemlju, uveljavila zopet izredno napredovanje — vse z edinim namenom — omajati mogočno železničarsko organizacijo.

To je prava Kolinska cikorijska.

Vdova, ki se nanovo poroči, dobi odpravnino, ki znaša vsoto enoletnega zavarovane zaslužka ponesrečenega moža.

Vsakokrat, ko čutite ozeblino, influenco, gripo in vročino, drgnite telo s preparatom ALGA. Vročina popusti, spanec je lahek in zdrav. Čutili boste svežost telesa in duha.

M. Keše

Ljubljana, Linhartova ulica št. 3

umetni in trgovski vrtnar! Vedno sveže cvetje; izdelava svežih in suhih vencev.

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

TRGOVSKA DRUŠTVA

Delavstvo v Avstriji že leta in leta težko občuti posledice neprestane gospodarske krize, ki jo podjetniki in uprava vedno izrabljajo, da dajo duška svojim čustvom proti delavstvu. Kar se je v nekaterih privatnih podjetjih kapitalistom posrečilo izvesti, to se poskuša sedaj vpeljati tudi na železnice. Organizirano avstrijsko delavstvo pa je trdno prepričano, da bo dobro zgrajena železničarska organizacija odbila ta napad. Častna je zgodovina Vaše organizacije, ki je v letih 1919 in kasneje preprečila propad avstrijskih železnic. Ko je zamorec naredil svojo dolžnost, ko so postale železnice aktivne, naj bi se ta zamorec umaknil in prepustil svoje mesto drugim. Ne rabimo zahval, zahtevamo pa priznanje in enakopravnost. Zagotavljam Vas v imenu vsega organiziranega delavstva Avstrije, da bo to delavstvo solidarnost, ki ste jo železničarji kot pionirji vsega strokovnega pokreta ostalim organizacijam nešteto krat izkazali, znalo povrniti! Bodite zasigurani: Kdorkoli se bo obrnil proti Vašim organizacijam, bo v bodoče naletel na odpor ne samo železničarjev, ampak celokupnega delavskega razreda Avstrije, ob katerem se bo razbil tudi najhujši napad.

Moči železničarske organizacije ne bodo omajali!

Za njim je v imenu politično organiziranega delavstva govoril s. Otto Bauer, ki je v daljšem govoru poudarjal pomen železničarske organizacije in pripravljenost železničarjev, delati na strokovnem, političnem, gospodarskem in kulturnem polju. Tega se zaveda reakcija, ki hoče zadati delavskemu pokretu smrtni udarec s tem, da bi razbila organizacijo pionirjev. Avstrijsko prebivalstvo je obsodilo politiko Straffelle in zato bomo zahtevali, da se vlada volji večine naroda ukloni. Prve zahteve, ki smo jih sporočili vladi, so bile: da se pri zveznih železnicah zopet uvede pravica in zakon. Končal je z besedami:

Stranka bo v tem boju izvršila svojo dolžnost, vendar vam nočem delati nikakih iluzij. Uspeh, ki ga moramo izvajati v tem boju, bo v prvi vrsti odvisen od odpornosti, ki jo bodo nudili železničarji sami. Gospoda misli, da bo železničarjem zlomila prepričanje in značaj. Prepričan sem, da se jim ne bo posrečilo zlomiti odpornosti železničarjev. Naj poskušajo s sladkorčki ali z bičem! Uprava bo v vsakem slučaju zadela na moč, ki niso na prodaj, ampak so trdni kot skala! Ne prodajo se za sladkorčke in ne klonijo pred bičem! Kar ni uspelo generalom bivše avstro-ogrske monarhije, to ne bo uspelo Straffelli! Železničarji bodo trdni in močni in šli, če bo treba, tudi v boj! Ne bodo klonili, ne bodo se dali zlomiti, marveč bodo zdržali!

Naj živi kljubovalnost, naj živi moč!

Med kongresom je pozdravil zborovanje še dunajski župan sohr. Seitz, ki je bil ob vstopu v dvorano burno aklamiran od vseh delegatov, ki so vstali in stoje več minut pozdravljali s. Seitz.

S. Seitz je v pozdravnem govoru omenil stare čase, ko je mogočna, militaristična avstrijska monarhija skušala zlomiti železničarsko organizacijo:

Minister in general Guttenberg je udaril po organizaciji, jo razpustil in zaplenil preganjal. Marsikateri drug bi klonil, a železničarska organizacija je bila drugega kova: razum, pogum in vztrajnost so odločili! Ti Tomšiki so veljali kot tip železničarske organizacije: malo govorenja, a pametno in previdno delovanje funkcionarjev, ki so bili vztrajni in ob pravem času pogumni, je zlomilo vse napade generala. Kljubovali so vsemogočni monarhiji, ki se je opirala na soldatesko in blagoslovljeno vodo. Kje so danes generali, maršali, kje je militaristična vsmoč? Ni jih več, zgodovina je šla preko njih, železničarska organizacija pa še stoji neomajna in bo obstojala, pa naj pride kar hoče!

Nekoč je peljal vlak in na progi je stal kolos avstrijske monarhije. Vlak avstrijske organizacije je pregazil monarhijo. Danes pelje na istem vlak vaše organizacije in proti njemu lajajo nekateri nasprotniki, vendar vaša organizacija mirno nadaljuje začrtano pot.

Železničarji! Vi ste nosilci kulture, ki ste prodri že v zadnjo vas. V najbolj temnih in skritih kotih je železničar pionir kulture, nosilec ideje Dela in osvoboditve! Mi želimo, da Vaš današnji kongres ponovno dokaže, da je železničarska organizacija neomajna in trdna, da je nepremagljiva trdnjava v boju delavskega razreda za gospodarsko in politično osvoboditev.

V imenu Internacionalne in vseh inozemskih delegatov je pozdravil kongres tajnik ITF s. Nathans iz Amsterdam, ki je najprvo častital avstrijskemu delavstvu k uspehu v

zadnji volilni borbi, v kateri so avstrijski delavci odbili fašistični napad. Avstrijski delavci so znali dosežaj za lastno močjo odbijati napade na delavske pravice. V imenu internacionalne pa je zagotovil s. Nathans avstrijske železničarje, da bo Internacionalna v slučaju potrebe podvzela vse, da bo zadostila internacionalnim obveznostim solidarnosti. Poudaril je, da se je ITF posrečilo zopet obnoviti svobodne — danes sicer še ilegalne — organizacije transportnih delavcev v Italiji, ki se bore za zmanjšanje fašistične diktature. Zahvalil se je avstr. železničarjem za pomoč, ki so jo oni

nudili internacionalni ter jih je zagotovil, da jih bo ITF v njih boju aktivno podpirala. Želel je kongresu najlepši uspeh, zlasti v pravcu ojačenja avstrijskega razrednega pokreta in ojačenja Internacionalne.

S tem so bili zaključeni pozdravni govori, iz katerih moremo razvideti, v kakem položaju se nahajajo danes avstrijski železničarji in kako so odločeni boriti se za ohranitev svojih pravic. Prihodnjič bomo objavili potek zborovanja in najvažnejše zaključke, ki bodo gotovo zanimali tudi naše železničarje.

Dopisi tajništva Ljubljana.

Kaj je z nastavitvijo drugega zobozdravnika v Ljubljani in Mariboru?

Že par let zahtevajo izvoljeni člani upravnega odbora bolniškega fonda, da bi se v Ljubljani in Mariboru nastavljal še po en zobozdravnik, kar bi bilo v velikem interesu tako fonda kakor tudi zavarovanega osebja samega. Lansko leto je odbor že nastavljal drugega zobozdravnika, vendar je centralna uprava v Beogradu smatrala za potrebno, da to nastavitev razveljavi in ostalo je vse pri starem, skoraj tisoč železničarjev pa čaka v Ljubljani in Mariboru mesece in mesece, da pride na vrsto pri zobozdravniku. Upravni odbor v Ljubljani je sedaj pred meseci zopet sprejel sklep, da se nastavi še po en zobozdravnik, vendar v Beogradu se pri tej zadevi ne mudi in ni nobenega odgovora. Smatramo, da je tako postopanje v veliko škodo bolniškemu fondu, še v večjo škodo pa zavarovanim članom, ker si dajejo popravljati zobe pri privatnih zobozdravnikih ter morajo del stroškov nositi sami. Pa tudi fond ima izgubo, ko se ravno vsled slabega zobovja povečava procent bolnih ter mora izplačevati več hranarine, poleg tega pa se tudi poveča razpadanje zob in mora fond n. pr. po šestih mesecih, ko pride član na vrsto, za zobotehniška dela in plombiranje plačati dosti več, kakor bi plačal, če bi ta član prišel takoj na vrsto.

Konstatirati moramo, da dejstvo, da se nekdo z vsemi silami brani nastavitvi še po enega zobozdravnika v Ljubljani in Mariboru, povzroča zelo čudne govore. Neumljivo nam je namreč, zakaj se drugi zobozdravnik ne nastavi, ker itak ne bi imel nobene plače in bi torej fondu ne narastli nikaki stroški, marveč bi imel fond še dobiček. Drugi zobozdravnik bi dobil plačano le delo, ki bi ga izvršil in bi seveda nastala prosta izbira članov med obema zobozdravnikoma ter bi imel oni, ki bi bolje in solidneje delal, gotovo več dela. V interesu fonda je, da omogoči v Ljubljani in Mariboru vsaj izbiro med dvema zobozdravnikoma ter ustreže osebju, da bo prišlo preje na vrsto in sebi prihrani lepe tisočake na hranarini in povečanih izdatkih za zobozdravljenje.

Besedo ima sedaj uprava humanitarnih fondov, katere dolžnost je, da izposluje takojšnjo odobritev sklepa ljubljanskega upravnega odbora.

Čudno stališče bolniške blagajne.

Centralna uprava humanitarnih fondov je na vprašanje neke oblastne uprave, ali se ima delavstvu za čas od 1. septembra 1923 dalje izplačati povečane podpore, hranarino itd. z ozirom na dejstvo, da se je osebju delno že naknadno izplačalo diferenco, odgovorila sledeče:

Z ozirom na okolnost, da so bile podpore v letu 1923 že davno likvidirane ter da dohodki bolniškega fonda v tem času niso bili zadostni za pokritje izdatkov, vsled česar se je leta 1924 povečalo prispevke, naj uprava odkloni zahtevo po naknadnem izplačilu povečanih podpor za leto 1923. Glavni upravnik Radoš. Duduković l. r.

Odlok glede izplačila diferenc delavcem in sicer razpis štev. 156-I-

29 pa v predzadnjem stavku striktno odreja:

Od razlike, izkazane v rubriki 16 je odtegniti v spisku obustav sledeče:

2 odstotni prispevek za bolniško blagajno ozir. humanitarni fond, 1% osebnega davka in invalidski davek.

Torej g. upravnik v Beogradu odredi v protislovju z vsemi predpisi, da se povečanih dajatev iz leta 1923 ne sme izplačati, ker da je bil tedaj fond pasiven. Okrožnica direktorja pa jasno odreja, da morajo službene enice delavstvu od difference odtegniti 2% prispevek za bolniški fond. Upamo, da bo uprava pravočasno uvidela, da je eden ali drugi njen odlok napačen ter spremeni svoje stališče.

Pragersko.

Križev pot obolelega premogarja. Začetkom novembra t. l. se je pravilnim potom javil bolnega premogar S. v tukajšnji kurilnici, ki je bil zaposlen pri pranju strojnih kotlov, kjer se gotovo zdravje pač lahko omaja in se pri vedni mokroti nalezijo bolezni. Še istega dne se je zgledil pri pristojnem železn. zdravniku, kateri mu je sicer predpisal potrebno zdravlilo, pač pa ga je poslal takoj drugi dan k šef-zdravniku v Ljubljano, kamor se je imenovan tudi podal. Ni ga pa našel doma.

Nameščenim uradnikom pri šef-zdravniku sta mu pojasnili, da se ima javiti pri šef-zdravniku šele po trimesečnem bolovanju in ga s tem odpravili. Ko se je nato drugi dan ponovno javil pri g. želez. zdravniku Jagodiču, ga je ta še enkrat poslal in sicer takoj 9. nov. v Ljubljano, kjer pa, kakor prvič, ni ničesar opravil in ni bil sprejet z izgovorom, da so že obvestili g. zdravnika v Sl. Bistrici, da ga pošlje na preiskavo k primariju dr. Matku v Maribor.

Ko se je pa oboleli v tretjič in sicer po informacijah, ki jih je dobil v Ljubljani, javil pri zdravniku, je ta izjavil, da mora iti v službo in da ne dobi za čas bolezni nobene hranarine in da se ga ne smatra bolnim ter mu tudi ni hotel podpisati boln.-kontr. lista.

Tako je ta revež po sedmih dneh zopet nastopil svojo službo.

Na ponovno prošnjo njegove žene, da naj g. zdravnik podpiše boln. kontrolni list, je izjavil, da je bil takrat ravno slabe volje in da naknadno ne sme podpisati, saj itak ne rabi hranarine, ker je posestnik. Ima pa v resnici le lastno stanovanje in vrt. To smatra potem g. zdravnik že za posestvo, katero naj bi nadomestovalo Din 176, katere oboleli premogar zgubi na hranarini in kateri so bili odvisni od dobre volje gosp. zdravnika.

Ni verjetno, da bi imel g. zdravnik tozadevno navodila, da postopa tako, kakor je navedeno. In če jih ima, vsaj nam članom bolniške blagajne ni o tem nič znano.

Ali ni to krivica, če se revnega delavca oškoduje na hranarini že pri itak malem zaslužku. Delali bomo na to, da se ta krivica popravi in obenem prosimo upravo bolniškega fonda, da tozadevno razčisti in poravnava krivico. Saj se tudi vsaka krivica od strani uslužbencev strogo kaznuje.

Omenili bi še, da bomo v prihodnje vsako nerednost objavili v jav-

Železnato vino

lekarna

Dr. G. PICCOLI-j a

v Ljubljani, krepča oslabele, malokrvne odrasle in otroke.

nosti, če je to različnim gospodom prav ali ne in če nam še tako grozi, da nam še le bodo »zobe pokazali«, kakor se je izjavil neki višji gospod na Pragerskem. Tudi predpostavljeni se imajo napram nižjim uslužbencem vesti odločno, vendar vljudno.

Prihodnjič bomo objavili statistiko dela skladiščnih delavcev s 24-urno službo brez vsakega odmora, da bo ministrstvo saobračaja uvidelo, kako se v postaji Pragersko izvaja osemurni delavnik.

Zalog.

Lansko leto nas je »Železničar« razveselil za božič, ko je prinesel vest, da je delavska razlika priborjena in so se začeli sestavljati platni spiski. Nikdo od nas si tedaj ni mislil, da bomo praznovali prihodnji božič, pa še vedno ne bomo dobili te razlike izplačane. Če se merodajni krogi tekom celega leta niso mogli zganiti, da bi spravili skupaj te bore krajcarje, ali odstranili »neke ovire pri glavni kontroli«, so si pač dali zelo slabo spričevalo. Vsako sodišče bi privatnega gospodarja že davno obsodilo in zarubilo, če bi toliko let odlašal z izplačilom dela, zasluzka, saj beremo večkrat v »Del. Politiki« in »Volksstimme«, kako mora podjetnik plačati po par tisoč dinarjev svojemu delavcu na podlagi tožbe! Ali ne bi bilo umestno, da bi n. pr. stari delavci, ki so že vpo-kojeni, vložili proti erarju tožbe?

Tudi novi delavski pravilnik nas skrbi, zlasti veliki odtegljaji za starostno zavarovanje. Mi vemo sicer, da je potreba fond postaviti na trdne noge, vendar naj se ne zahteva od nas, da že itak zelo nategnjeni pas zadržimo še za eno luknjo. Organizirani zaloški železničarji želimo vsem sodrugom srečnejše novo leto, kličemo pa vsem onim tisočcem, ki stoje ob strani in drže roke v žepu: Na delo — v organizacijo!

Maribor I.

Ali veljajo za vse enaki predpisi? Že pred par meseci je bila izplačana diferenca delavcem v delavnici Zagreb, v Mariboru pa ni o njej ne duha ne sluha. Z začudenjem se sprašujejo delavci, pa tudi višji uradniki, kakšen red je to? Ali ne služimo vsi enemu delodajalcu, ali nismo vsi podrejeni eni generalni direkciji, ali ne veljajo za nas vse eni predpisi? Kar je bilo mogoče izplačati v Zagrebu, ali ni mogoče na podlagi istih predpisov izplačati tudi v Mariboru? Koliko nepotrebnih kritik bi izostalo, koliko bi na drugi strani porastel ugled prometne naprave!

Enakopravnost vseh, red in disciplina naj se izvaja povsod — povsod naj se meri pravice z isto mero — zato naj se diferenca v mariborski delavnici takoj izplača!

Zidani most.

Občni zbor podružnice v Zidanem mostu se bo vršil v soboto dne 31. jan. 1931 zvečer. Dnevni red in kraj ter uro objavimo prihodnjič. — Pozivamo pa že danes vse sodruga, da se pripravljajo na občni zbor, da pa v tem mesecu pridobe še novih članov — ker čim več moči — tem več pravic. Nešteto naših zahtev je bilo v letu 1930 nerešenih, neupoštevanih, marsikaj se je celo poslabšalo. Kdor hoče, da bomo zopet marsikaj naprej, naj ne stoji ob strani, marveč stopi v armado borcev in sam pomaga kovati boljšo bodočnost.

Obledele obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna

Jos. Reich, Ljubljana

Murska Sobota.

Obćni zbor naše podružnice bio v četrtak dne 8. januarja 1931 zvečer. Mala je naša podružnica ter se mora boriti z raznimi neprilikami in tudi z neodkritimi sovražniki, kateri nimajo drugih namenov, kakor koristiti le samemu sebi! Da je egoist

najhujši sovražnik celokupnosti, je znano, ker pač hoče po tujih hrbtih plezati navzgor.

Mi bomo v našem delu vztrajali, ker vemo za naše skupne cilje, za katere se borimo in katere moramo doseći.

— — —

Vijesti obl. sekretarijata Zagreb**Skupštine i sastanci.****Zagreb.****Velika skupština radioničkih radnika.**

U srijedu dne 3. decembra održana je u sali Radničke Komore vanredno posjećena skupština radnika zagrebačke radionice. Skupštini je predsjedao drug Kmet, a po pitanju izvršenih intervencija i stupanja na snagu novog radničkog Pravilnika, govorili su drugovi Brlić i Pongračić.

Oba govornika podvukla su potrebu, da se radništvo radionice čim bolje organizira i čim složnije nastupa u obrani svojih tekovina. Stojimo pred prevodjenjem na novi Pravilnik. Iako Pravilnik sadrži odredbe, koje nam garantuju najmanje iste plaće, koje već imamo, ipak ne vidimo nikakve garancije, da nas se mora sa tim platama na novi Pravilnik i prevesti. Mnogome od nas činiti će se u tom pogledu neprilike i moramo računati sa najgorim. Dokaz tome služi činjenica, što se sve nove radnike uvrštjuje samo u najniže plaćevne stepene, što će imati osjetnog utjecaja i na visinu nadnica sviju starijih radnika. Osim ove — vrlo važne — činjenice, svi radnici imaju da računaju sa sniženjem plaće uslijed povećavanja iznosa, koji će se odbijati od naših zarada na ime penzionog osiguranja. Obzirom da će se odbijati prinos dvostruko, imamo da računamo sa sniženjem zarade za oko 10%, a kod radnika, sa manjim brojem nadnica, taj postotak biti će osjetno veći. Iz ovoga slijedi, da će položaj radnika sa stupanjem u život novog Pravilnika biti stvarno nepovoljniji.

U tim prilikama nema drugog puta ni drugog izlaza, do li čim brojnijeg jačanja naše strukovne organizacije. Snagom i autoritetom organizacije moramo nastojati, da naš položaj, stvoren novim Pravilnikom, ne bude odviše težak. Snagom organizacije moramo nastojati, da nepovoljne odredbe Pravilnika izmijenimo na bolje.

Ova izlaganja govornika bila su od sviju prisutnih popraćena sa živim interesovanjem, te ispravnim shvaćanjem. Ljep broj novih članova pojačao je redove organizovanih radnika.

Nova Gradiška.

U nedjelju dne 23. XI. održali smo uži sastanak, na kojem smo pretresali naš položaj savezne sa stupanjem na snagu novog Pravilnika o pomoćnom osoblju. Konstatovali smo, da nam novo stanje ne donosi nikakvih dobra. Pravilnik se provodi u život već punih 6 mjeseci, nu radnici nikakvog poboljšanja još nisu osjetili. Kao prije, dok Pravilnika nije bilo, tako i sada ne podijeljuje plaćene godišnje odmori, nemamo stalne zarade, plaće nam nisu poboljšane i sav ostali postupak prema nama ostao je i dalje isti. Šta više, ima nekih znakova, koji govore, da će nam biti još gore. Navodno se izvjesna gospođa spremaju, da nam prigodom prevodjenja na novi Pravilnik smanje i naše nadnice!?

Protiv ovakvog postupka mi ćemo najodlučnije ustati. Prevedenje radnika u manju nadnicu, nego je već sada prima, bila bi očita protuzakonitost. Radnici bi — ako bi im se plaće snizile — došli u jedan takav težak položaj, da bi im svaka egzistencija bila onemogućena. Više je no sigurno, da bi takav postupak imao najnepovoljniji posljedica za uredan i marljiv radnički rad, a samim time i za željeznicu, koju bi ubrzo napustili svi, koji bi bolju egzistenciju našli na drugom mjestu. Obzirom na to nepovoljne posljedice, koje će neminovno nastupiti, ako bi se nadnice snizile, mi se nadamo,

da do toga neće doći i da će u zadnji čas prevladati razbor i interes željeznice.

Bez obzira na prilike, koje će doći, sastanak je zaključio, da se ima živo poradi na dalnjem izgradjivanju i dizanju naše stručne organizacije. Jaka organizacija jest najsigurnije sredstvo, da si naša stečena prava očuvamo i nova izvojimo.

D. S.

Tko je kriv?

Povodom nesreće radnika Andrašića na kol. Sava u Zagrebu.

Dne 8. decembra 1924. desila se pruznom radniku Andrašiću na kol. Sava strahovita nesreća. Za vrijeme, dok je izbacivao šljunak iz jednog vagona, udarila je u isti garnitura manevarskog vlaka, uslijed čega je on ispao tako nesretno, da su mu slomljene obje noge i desna ruka. Uslijed ove nesreće Andrašić je ostao potpuno kljast i pravi božalj.

Medjutim, njegova nesreća nije time i okončana. Pored strahovitih fizičkih boli, koje je povodom te nesreće pretrpio i još uvijek trpi, njega je posle 6 godina snašao i težak moralni udarac, t. j. predbacuju mu se, da je svojoj nesreći sam kriv! Andrašić je, naime, da za svoju nesreću zadobije bar kakovu zadovoljstinu, podnio protiv manevriste tužbu. Dne 18. XI. o. g. vodjena kod sudbenog stola u Zagrebu glavna rasprava, na kojoj je manevrista utvrdjen nedužnim, a Andrašić uglavljen kao krivac vlastite nesreće.

Posle ovakve presude, koja je, u dijelu lišavanja krivice sa optuženog manevriste, potpuno opravdana, mora da su duševne muke Andrašića upravo strašne. Ostati bez nogu i ruke, pa konačno biti svemu tome sam krivac! Pa to je zaista strašno i za najjače živce nepodnosivo!

Naše je mišljenje, da na najmanja sumnja u krivicu Andrašića nije opravdana. Na njemu, kao i na manevristi, nikakve krivice nema i nemože biti. Niti je manevrista mogao imati namjeru, da nepažnjom unesreći Andrašića, a još je manje Andrašić želio, da ostane bez nogu i ruku. Od službenika i radnika traži se brz i čim veći rad, ne uzimajući kod toga u obzir mnoge i strahovite opasnosti, koje uslijed toga službenicima i radnicima prijete. Unesrećenje službenika i radnika je samo posljedica ovakvog bezobzirnog natjeravanja.

Iznosimo i ovaj slučaj sa jedinom željom, da bude živa opomena svim željezničkim službenicima i radnicima, da se u službi čuvaju i ne dopuste, da im se desi slično, kao i Andrašiću.

U. P.

Iz zagrebačke radionice.**Ocjene.**

Glasom naredbe G. D. Z. ima se sve pomoćno osoblje najkasnije do 1. januara 1931. prevesti na novi Pravilnik i svrstati u stepen plaće, u koji spada.

Članom 42. Pravilnika određeno je, kako se imaju utvrditi radničke plate: Ima se odrediti osnovna nadnica na osnovu godina službe, te uvećana nadnica, koju se utvrđuje — među nim — i na osnovu pokazane sprema na poslu.

Uprava zagrebačke radionice unatrag duljeg vremena na tom prevodjenju vrlo živo radi. Zadnjih dana radilo se na tome, da se utvrdi i sprema pojedinog radnika na poslu. To je činjeno tako, da su saslušavani skupinovodje i poslovođe za »spremu« radnika i na osnovu njihovog mišljenja vršeno je tzv. ocenjivanje.

Povodom toga ocenjivanja radnika moramo učiniti nekoliko napomena. Takva ocenjivanja vršena su i ranije, sa vrlo nepovoljnim posledicama za mnogoga radnika. Doduše, čl. 63. Z. o. d. s. o. predviđeno je godišnje ocenjivanje pomoćnog osoblja, nu ocenjivanje radnika zagrebačke radionice ne vrši se na osnovu ove zakonske odredbe. Po toj zakonskoj odredbi, naime, ima se svakome ocenjenome »ocjena« staviti do znanja i pristojni mu pravo žalbe protiv iste, medjutim, radni-

cima ove radionice ocjena se uopće ne saopštava, a još manje pruža mogućnost, da se protiv nepravde »ocjene« žale višoj vlasti. Baš ta okolnost, što su ocjene vršene tajno i bez upoznanja radnika sa njima, izvršene su i mnoge zloupotrebe, na osnovu kojih su radnicima bile ili snižavane nadnice, ili pak nisu bile povišavane, kad je za to došlo vrijeme.

Kao što rekoh, i sada je vršeno »ocenjivanje«, na osnovu kojeg će se odrediti t. zv. uvećana nadnica. Sa karakterom izvršenih »ocjena« nije nijedan radnik upoznat, one se drže u najvećoj tajnosti, što sveukupno radništvo mnogo uznemiruje. U pojedinim skupinama je to nezadovoljstvo toliko očit, da ono vrlo nepovoljno utiče na raspoloženje za intenzivnim radom, a time i štetno na kvantitetu i kvalitetu njegovu. To nezadovoljstvo nije bezrazložno. Sadržanje »ocjena« imaju za svakoga radnika jedan odlučan značaj za određivanje stepena plaće i uvećane nadnice.

Zahtjev je sviju radnika, da se »ocjene«, koje su donešene iza njihovih leđa, oglašavaju javno. Ako će se ocenjivanje već vršiti, ono nek se vrši u saglasnosti sa čl. 63. Zakona o državnom saobraćajnom osoblju. Savezno s time radnici traže, da se »ocjena« svakome stavi do znanja i zagarantuje pravo i mogućnost žalbe, ako se sa istom ne osjeća zadovoljnim odnosno, ako je smatra nepravdom. Radnici to traže u prvom redu u interesu svojem, da bi se očuvali od suvišnih i nepravdanih šikana, a i u interesu same saobraćajne ustanove, čiji postupci mogu samo onda imati autoritet, ako se zasnivaju na maksimumu pravednosti i zakonitosti.

Radnik zagrebačke radionice.

Sisak.**Pririz na vjeru.**

Ma da čudno zvuči, ipak je tako. Ovih dana izdao je gradski porezni ured u Sisaku poziv većem broju osoblja, kojim se poziva, da podmiri vjerski pririz. Taj poziv izazvao je silu negodovanja, a to tim više, jer član 111. Zodso jasno kaže, da će službenik plaćati samo porez na plaću i penziju, a od plaćanja državnih i samoupravnih pririza se u cjelosti oslobađa. Ako se uvaži, da ipak, pored poreza, plaćamo još i prinose za bolesnički fond, prinos za nabavilačku zadrugu, pa banski i općinski kuluk, onda se tek vidi, koliko bi nas plaćanje još nekog vjerskog poreza teško pogodilo. Da bude nepravda potpuna, u pozivu grozi nam se sa ovrhama, ako taj porez nebi uplatili.

Nemamo dovoljno riječi, pa da opišemo, kako naš željezničar teško živi. Naše plaće i sve prinadležnosti doživljuju sve češća reduciranja, dok skupoća života ide uvijek na više. U mnogu željezničarsku familiju već je uvučena glad. A sada još taj novi porez! — Sve to bi morala da uvide i gg. iz našeg gradskog zastupstva i bila bi im dužnost, da nastoje naš život rasteretiti, a ne ga još više opteretiti. Istom brigom za nas trebali bi biti prožeti i svi naši nadležni faktori. Oni su dužni voditi brigu, da se svem radničkom osoblju čim prije isplate zaostanci iz god. 1923. i 1924., a s druge strane treba da spriječe, da željezničko osoblje opterećuje suvišnim i protuzakonitim porezima.

Novska.

Sa izmjenama na čelu naše sekcije nastupaju i promjene u postupcima prema sekcijским radnicima. Sa dolaskom novoga sekcijским radnicima. — Jer, ako bi takve namjere faktično postojale, provajanje istih neće donijeti nikakve koristi, niti će si na taj način ma tko steći slavu »za zasluge«. Svako pogoršanje položaja radništva donijeti će štete i saobraćajnoj ustanovi, jer će se ugušiti volja za harnim i savjesnim radom, koja je stalna osobina sviju. A to, naše je mišljenje, ne treba niti smije biti namjera šefa sekcije.

Bjelovar.

Našem drugu, Markoviću Valentu, sekcijским radniku, desila se dne 19. XI. teška nezgoda. On je, kod gradnje mosta na pruzi između Križevca i Bjelovara, bio uposlen oko grijanja smole. Kod toga je nesretno pao i užarena smola prolila se po cijelom odijelu, a teže opekline zadobio je na licu i desnoj ruci. Bio je odmah otpremljen u bjelovarsku bolnicu, gdje mu je pružena pomoć. Nadamo se, da posljedice od te nezgode, ma da će drug Marković trpjeti teške boli, neće biti odviše kobne i da će biti u mogućnosti, da sa punom radnom snagom opet zaradjuje kruh svoj svađaniji.

Sudbina drugu Markovića je sudbina mnogoga od nas radnika. Jedni budemo zgñječeni i na mjestu dokrajčeni, drugi ostaju bez nogu, bez ruku, bez očiju i t. d. Drug Marković još je dobro prošao. Uništeno mu je potpuno njegovo proletarsko odijelo.

Radnik.

Jasenovac.

Možemo vam javiti, da nam je sa 1. 11. o. g. pristupilo 9 novih članova. Sada naša podružnica broji 51 člana, pa Vas molimo, da nam šaljete isto toliko novina, jer se svatko buni, ako ih slučajno ne dobije.

U podružnici, osim već iznešenih žalbi, nikakvih novosti nema. Za sada smo svi zaposleni i svaki je prožet željom, da bi to uposlenje čim dulje trajalo. Ako se ima zaradu, onda se nevolje lakše snose. Još kad bi uz zaradu postupak sa nama bio pravedan, osjećali bi se zadovoljnim. Posmatrajući, kako se vrlo često zagorčuje život radnički sasna nepotrebno, može se steći i uvjerenje, da nije svemu radničkom zlu krivo to što je radnik i što mora da radi, već vrlo često uzročnik radničke nevolje su i ljudi, koji zapovijedaju i sa radnikom loše manipuliraju.

OGLEJTE SI

bogato zalogo vseh vrst kuhinjske posode, razne svetiljke za železničarje in še drugo v to svrhu spadajoče blago, pri trvdki

Stanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35
Točna in solidna postrežba!

Složnim i stručnim radom kroz našu organizaciju uspijet ćemo, da se i nevolje od grubog manipuliranja sa nama odstrane. Svaki porast naših redova dovodi nas bliže tome cilju.

I. K. S.

Iz sekcije vozopratnog osoblja Zagreb.**Kakvi ne smijemo da budemo?**

U početku ovog mjeseca bila je sva građanska štampa mnogo zabavljena slučajem krađe zlatnine vrtke »Preciosa« iz Zagreba u vrijednosti od oko 800.000 dinara. Dragocjenosti su navodno nestale u vlaku između Zagreba i Ljubljane.

Povedena je najsurožja istraga i za kratko vrijeme pronađeni su i počinitelji krađe, na veliku štetu ugleda i časti sviju željezničara, baš u njihovim redovima. Pronađeni su u osobi Pfeifer Aleksandra, manipulanta, i u osobi Dogan Mije, konduktera, oba u službi stanice Zagreb gl. kol. Spomenuti su, prema policijskim izvidima, za vrijeme vožnje ispraznili kovčeg sa dragocjenostima i prisvojili ih. Iste su kod njih i pronađene.

Nemamo dovoljno reči, sa kojima bi mogli osuditi postupak ove dvojice, koji su sve prije, nego svijesni željezničari. Njihov čin oduje tipove, koje željezničku službu nisu nikad ozbiljno shvatili, a još manje sami sebe. Svojim postupkom navukli su ljagu na sve željezničarsko osoblje, a sebe su moralno i materijalno upropastili.

Čin spomenute dvojice osudjuju svi svijesni željezničari. Neka ni jedan, koji iole drži do sebe i do časti svoje obitelji, nikad ne podje njihovim putem. Obojica su, na veliku sramotu nacionalno-žute organizacije, bili njeni članovi i gorljivi njeni agitatori. Klasno svijesne željezničare nisu trpjeli. Sada vidimo — zašto?

Kakvi treba da budemo?

Kakvi su bili Dogan i Pfeifer, ovakvih treba da bude čim manje u našoj sredini. Svaki željezničar treba da preze način, na koji su ta dvojica htjeli obezbijediti svoju egzistenciju.

Našu egzistenciju treba da obezbijedimo, ne putem i načinom Dogana i Pfeifera, već putem solidarnog i živog nastojanja kroz našu stručnu organizaciju. Takvo nastojanje je prije svega časno, a osim toga najsigurnije vodi uspjehu. Treba, dakle, da smo organizovani članovi naše stručne organizacije.

Vesele božićne praznike srečno Novo leto želi tvrdka**Josip Olup, Ljubljana****na vogalu Stari trg. šte. 2**

Trgovina z manufakturnim blagom, velika izbira oblek lastnega izdelka iz angleških, čeških in domačih tovarn, suknja in hlačevine. V zalogi je vedno sukno za železničarske uniforme. Velika izbira perila iz lastne tovarne »TRIGLAV«.

Knjiga**„Taškent, kruha bogato mesto“**

ki je sedaj izšla, je krasno delo. To je roman ruskega pisatelja Neverova iz dni velike lakote 1921. leta. [Prevedel je roman Iv. Vuk. Strani ima 160, v kartonskih lepih platnicah, stane Din 17.—, vezana pa Din 28.—.

Naročite si to knjigo!

Naslov: Uredništvo »SVOBODA«
Ljubljana, Poštni predal 290.

Železničarjem v Sloveniji!

Obleka se nikjer toliko ne kvari, zmečka, zamaže, kakor na potovanju. Človek pride šestokrat v položaj, ko ne ve, kam bi se obrnil, da bi se obleko zopet popravilo in zlikalo. Da v bodoče ne bode v skrbeh za Vašo garderobo, se poslužite prilike, ki jo vam nudi **Wallet Express** v Ljubljani, da vam obleko zlikaa za 18 Din, na željo kemično očisti, pošije in obrne, da zgleda kot nova.

Vsem železničarjem in drugim potnikom polagamo pažnjo na v tej številki našega lista priobčeni inserat tvrdke **Wallet Express**, Ljubljana.

ZORNI ATELJE BEVC JOŽKO

Ljubljana, Gosposvetska cesta 4-1.
(nasproti Kneza)

Sprejema

od pol 9. do pol 13. (pol 1.) in
od 14. (2.) do pol 18. (pol 6.) ure.

Po naročilu sprejema tudi izven navedenih ur.
Cene zmerne. — — — Telefon šte. 3296

Iz industrijskih železnica.

Uprava Šumsko-industrijskog preduzeća Dobrljin-Drvar d. d. (zvano »Šipad«).

Kako je općenito poznato, država je u posjedu sviju akcija prijašnjeg privatnog preduzeća »Forstindustrie A. G. Otto Steinbeis« i prema tome je »Šipad« u cijelosti jedno državno preduzeće, koje spada u kompetenciju Ministarstva Šuma i Rudnika. Preduzeće »Šipad« je kao državno poduzeće također oslobođeno od plaćanja sviju taksa. Naprotiv tome postavljen je od strane države Upravni i nadzorni odbor od nekih 15 članova, koji upravljaju ovim preduzećem. Na taj način stvoren je od jednog državnog preduzeća jedno akcionarsko društvo i kao takovo protokolirano (Šumsko-industrijsko preduzeće Dobrljin-Drvar a. d.).

Taj odbor sačinjavaju penzionisani načelnici Ministarstva Šuma i Ruda, trgovci, advokati, liječnici, penzionisani oficiri i jedan sveštenik, dočim u odboru nema nijednog željezničkog stručnjaka iako pred-

uzeće pored ca. 250 km. šumskih pruga posjeduje još i okruglo 350 km. glavne pruge. Ova potonja činjenica je i razlog, da se željeznice »Šipada« kao i njeni organi smatraju u svakom pogledu kao neka pastoračad preduzeća, kao da željeznica nije isto tako važan faktor preduzeća, kao što su šuma i strugara. Preduzeće bez željeznice (bila ona sopstvena ili čija druga) ne bi moglo opstojati.

Ako se uzme u obzir, da glavna pruga služi potpuno javnom saobraćaju, koja svojim priključkom u Prijedoru, Kninu i Jajcu međusobno spaja mrežu državnih pruga, kao i na stratešku vrijednost te pruge, bilo bi svakako od nužne potrebe — kad već postoji jedan odbor —, da se postavi u taj odbor i željezničke stručnjake (saobraćajce-komercijaliste) i to kao članove izvršnog odbora te da se za osoblje na toj pruži osigura najmanje ona beriva i prava, koja pripadaju drž. saobr. osoblju.

Iz obl. sekretar. Београд

Суботина.

Савезно са нашим задњим дописом јављамо вам, да велики број наших радионичких радника још увек није добио припадајућих укоричених легитимација. Ти радници стално иду Г. Сави Котлареву, чиновнику радионице, који их одбија са изговором: »Дођите сутра«. Кад се дође сутра, он опет позива за сутра.

Ево, услед тога и таквих жалосних прилика, велики број наших радника и чланова њихове породице нема својих легитимација, а следом тога нити погодне вожње.

Интересирати ће вас и макинације, које се врше код иступања из жуте-националне организације. Велик је број радника, који жели иступити из удружења, али им се то онемогућује. Много су испунили иступнице, потписане власторучно и са двојицом сведока, те иступнице су службено проследили удружењу и Дирекцији, ну са платног списка ипак брисани нису. Код поновног ургирања, да их се као чланове удружења брише, добили су одговор, да ће се то учинити тек пошто подмире 5 динара за таксу.

Видите, ово је ординарна пљачка наших крваво заслужених зарада. Нигде у Правилима удружења то не стоји, да се код иступа има платити било какова такса, нити то, да је чланство у удружењу присилно. Кад се то од нас ипак тражи, онда је то нешто, што је највеће осуде вредно, нешто, што је сушта протузаконитост и протуправилност. Питамо све надлежне, зашто се тако поступа? Зашто се сасма непотребно загорчује раднике и допушта над њима овакве протузаконитости? Ничим се угледа железнице и државне управе више не уди, до ли оваквим чинима.

У четвртак дне 4. о. м. десила се нашем другу Коконију, столарском раднику, страховита незгода. Како на стројевима и трансмисијама нема никаквих заштитних направа, био је, при-голом рада, по једном котачу ухваћен за капут, који му је услед тога сав поцепан, а исто тако и сам друг Какоњи: сломљене су му обе ноге, једна

рука и тешко је озлеђен на глави. Преносом у болницу пружена му је прва помоћ, где је остао на лечењу уз страховите боли.

Овај тешки случај несреће друга Какоња нека би био потицајем свима радницима, да више размишљају о својем положају и својој судбини, која је нарочито црна за свакога, који је неорганизован и не мари за себе. На том примеру видимо, чему све је радник изложен, ако се о његовом животу и егзистенцији не води рачуна. А први, који ће о нама водити рачуна, треба да смо ми радници сами. Радник.

Смедеро.

Молимо другарско уредништво »Уједињеног Железничара« за доброту, да ових неколико редака оштампа у својем угледном листу. Имали би, додуше, многошта за писати, ну за први пута бити ћемо кратки.

Желимо, на име, да железничарску јавност информишемо о приликама, које владају у нашој железничкој радионици. Кроз штампу, нарочито кроз другарски »Уједињени Железничар«, познато нам је, да је ступио на снагу нови раднички Правилник. На тај нови Правилник преводи се железничке раднике у свим радионицама, једино код нас о неком преводу и побољшању нема још речи. Пре 5 месеци проведена је редукција плата, а уведен је систем акорда. Тај систем је убитачан. Последица истог јест, да морамо много више радити и напрезати се, а зарада нам је далеко мања. Већ дуго време ради код нас нека комисија за утврђење акордних цена.

Поред тога, исплата за обављени рад не врши се у одређене дане, већ након месец и више дана. Неко поближе уређење наших радних односа не постоји.

Са болесничком фондом нитко није задовољан, јер исти не удовољава дужностима, ради којих постоји. До лечника се тешко дође, а кад се већ дође, доћка се радника као нешто безвреднога и нижега. Најгоре пако јест са исплаћивањем потпора. На њих морамо често чекати по више месеци, па опет ништа.

Поздрављају Вас М. Р. В.

Разно

Кongрес »Свобode«.

Дне 8. т. м. се је вршио у читалници Дел. зборнице у Лjubljani конгрес наше културне организације. На конгресу се је скленило, нај све подружнице, strokovne organizacije in posamezniki pridobivajo do novega leta novih naročnikov za naš mesečnik, kajti samo tako bo mogoče revijo povečati na 32 strani in izboljšati njeno vsebino.

Vse funkcionarje in članstvo saveza opozarjamo na mesečno revijo »Svoboda« ter jih še enkrat pozivamo, da se odzovejo našemu vabilu in postanejo naročniki »Svobode«. Sodrug, izobrazuj se!

Vse najbolje

knjige dobiš v knjižnici Delavske zbornice v Ljubljani in Mariboru. Socialno-znanstvena, strokovna, tehnična, zdravstvena, potpisna dela ali lepe socialne, družabne, zgodovinske in druge romane ter povesti. Za štirinajst dni plačaš malenkostno izposojnino in imaš ob večerih ter ob nedeljah in praznikih najlepše razvedrilo. Ljubljanska knjižnica je izdala nove tiskane sezname knjig, iz katerih se vidi, da je to gotovo najboljša javna knjižnica pri nas. Dosega tudi slične knjižnice v inozemstvu. Če pove-mo, da vsak mesec nakupi 300—500 novih knjig, bo vsakdo vedel, da nima samo stare zaloge dobrih knjig, temveč da si redno nabavlja vsako lepo novoizšlo knjigo. Isto velja za mariborsko knjižnico.

Okrog 5000 ljudi že obiskuje knjižnici Delavske zbornice. In koliko delavcev, koliko naših prijateljev se ni med temi obiskovalci! Profesorji, učitelji, zdravniki, ljudje vseh stanov si izposojajo knjige iz knjižnice Del. zbornice. Tudi mnogo delavcev. Vendar mnogo premalo. Delavci-možje, čitajte vendar dobre knjige, dajte, da jih bo čitala še žena in otroci. Ali ni mar mnogo lepše razvedrilo dober roman, nego posodanjanje in zapravljanje denarja po gostilnah? Saj vendar čitajte, da se človekovo življenje ne sme izčrpati samo u tovarniškem delu, v jedi in pijanosti. Tako živi žival. Mi pa smo ljudje. Toda človek, ki ne misli, človek, ki nima nobenega duhovnega življenja, je slabši od živali.

Kdor se ni vpisal v knjižnico Delavske zbornice, naj to čimprej stori. Vpiše se lahko vsakdo. Treba je le prinesiti s seboj kako legitimaciju. Vpisnina znaša samo Din 2.—. Če hočeš, da doma izbereš in napišeš številke knjig, ki jih misliš brati, si kupi tiskan seznam knjig. Obsega 200 strani in stane komaj Din 10.—. Če sam ne utegneš vedno hoditi v knjižnico, gre lahko nekdo drugi namesto tebe: da knjižničarju številke in dobi knjige.

Delavci izven Ljubljane in Maribora si lahko izposojajo knjige na ta način, da nekdo jemlje knjige za več tovarišev. Tudi po pošti Vam jih pošlje knjižnica. V tem slučaju je seveda treba posebej plačati poštnino.

Knjižnica v Ljubljani posluje v palači Delavske zbornice na Miklošičevi cesti, knjižnica v Mariboru pa v palači Pokojniškega zavoda. Odprti sta vsak delovnik od 10.—12. ure dopoldne in od 5.—8. ure zvečer. Kdor ob drugih dnevih ne utegne, lahko pride v knjižnico vsaj ob sobotah zvečer.

Delavci, čitajte, mislite, izobrazujte se!

Srdačni pozdravi austrijskih železničara.

Pismo železničarske organizacije.

Sa danom 23. oktobra o. g. poslala je podružnica austrijske železničarske organizacije iz St. Pöltna podružnici našeg Saveza u Zagrebu sljedeće pismo:

Dragi drugovi!

Mi smo u zadnjoj sjednici naše mjesne organizacije opširno izvjestili o lubeznom i prijateljskom prijemu u Vašoj sredini prigodom našeg proputovanja kroz Zagreb. Ista sjednica dala mi je u zadatak, da Vam izjavim srdačnu hvalu za Vaš trud i žrtve. Ujedno mi je naredjeno, da Vas — ako ćete jednom imati priliku posjetiti drugove železničare u Austriji — pozovem na kratki boravak u St. Pöltnu.

Vsi zavedni delavci morajo biti strokovno organizirani.

Samo putovanje po Vašim krajevima učinilo je na nas vanredan utisak, a naročito nas je zapanjila divna Vaša požrtvornost, kojom — ma i pod teškim prilikama — kročite napred i dižete Vašu organizaciju.

Molimo Vas, da izvolite svima železničarima, Vašim organizovanim drugovima i pripadnicima njihovih familija, izjaviti srdačne pozdrave i blagodarnost železničara iz St. Pöltna.

Sa srdačnim stručnim pozdravom za Mjesnu organizaciju železničara u St. Pöltnu

Johan Hinilčka.

10 zapovjedi za funkcionere saveza.

1. Budi uvijek vjeran Idealima i radi neprestano za savez, jer samo neprestani rad vodi ka uspjehu.

2. Budi uvijek susretljiv i ljubezan sa članovima Saveza, da zadobiješ njihovo povjerenje, jer ti si njihov povjerenik.

3. Nemoj si nikad utvarati, da si najbolji funkcioner, jer utvaranje ne znači i znanje, te djeluje štetno.

4. Brini se uvijek za provođenje saveznih zaključaka i odluka, jer su donešeni po nuždi i jer za tebe znače zakon.

5. Pojačavaj uvijek svoje znanje, jer znanje znači moć. Biti svijestan i naobražen znači biti na sigurnom putu oslobođenja.

6. Postavljaj se uvijek ispred, a nikada iza tvojih saveznih drugova. Ti si funkcioner i povjerenik, dakle vođa, te ne možeš biti vođeni.

7. Solidarnost je među savezним članovima neophodno nužna. Nastoj živo, da i tu budeš vođa.

8. U svakoj zgodi upotrebljavaj pristojne i odlučne riječi. Ne zaboravi, da gdje grube riječi padaju, nema napretka.

9. Svaka poduka i uputa tvojeg saveznog druga mora biti taktična i točna. Takav postupak najčešće donosi riješenje i spas.

10. Nikad ne zaboravi, da je tvoja funkcija časna i djelatnost za Tebe i sve ostale savezne članove spasonosna.

Sa njemačkog preveo Ps.

Železničarski kalendar za god. 1931.

Kao svake godine tako je i za narednu godinu naš Savez izdao posebni »Železničarski kalendar«, koji — pored kalendar-skog dijela — sadržaje vanredno poučno i praktično štivo za sve železničarske struke. Naročito članovi i funkcioneri Saveza naći će u kalendaru upute u pogledu svojih železničarskih dužnosti, te upute u pogledu svojih železničarskih prava.

Kalendar je gotov i svima podružnicama koje su ga naručile otposlao. Cijena pojedinom primjerku je 10 dinara, od kojih po jedan dinar ostaje podružnici, a devet se obračuna Centrali. Sve podružnice neka nastoje, da primljenu količinu kalendara odmah raspacaju, a ako bi po koji primjerak ostao neraspacan, to iste valja najkasnije do 5. januara 1930 povratiti Oblasnom Sekretarijatu u Zagrebu, koji će ih otpremiti onim podružnicama, kojima će kalendar uzmanjkati.

Drugovi, izvršite vašu dužnost!

Kupujte in priporočajte domače proizvode
Adria-prašek za pecivo
in vanilni sladkor

Vesele božične praznike in srečno Novo leto:

Centrala in oblastna tajništva

Ujedinjenega Saveza Železničarjev

Jugoslavije

Konzorcij ter uredništvo

„Ujedinjenega železničarja“

GOSPODARSKA POSLOVALNICA

železničarskega osobja, registrirana zadruga z omejeno zavezo

Oddajališče **Ljubljana**
Miklošičeva cesta št. 13

Oddajališče **Maribor**
Aleksandrova cesta 45

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 13

Ljudska tiskarna

d. d.

Maribor, Sodna 20 in Slomškov trg 6

Konsumno društvo

za Slovenijo

Ljubljana, Žibertova ulica